

ДЕВЕТДЕСЕТО ЗАСЕДАНИЕ

София, петък, 1 февруари 1991 г.

(Открито в 9 ч. и 20 мин.)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ (*звъни*): Уважаеми народни представители моля, заемете местата в залата. Регистрацията продължава. До този момент от общо 399 по списък 286 присъстват, 111 отсъствуват. Някои вероятно още не са успели да се регистрират, виждам, че влизат народни представители.

Обявявам заседанието за открито. Допълнително ще имат възможност да се регистрират народните представители, които до този момент не са направили това.

ПРОЕКТЪТ ЗА ДНЕВЕН РЕД ВИ Е РАЗДАДЕН:

1. Продължаване на разискванията по законопроекта за собствеността и ползуването на селскостопанските земи на първо четене.

2. Отговори на питаня.

Бюрото предлага две нови точки:

3. Законопроект за бюджета.

Ще докладва министърът на финансите точно в 12 ч., той ще дойде да представи бюджета и да се открие първоначално разискване.

4. Прекратяване пълномощията на народен представител.

Тази точка предлагаме да бъде последна.

Има ли желаещи да вземат отношение по проекта? Заповядайте.

РОСЕН ХУБЕНОВ: Благодаря. Аз бих искал да задам един въпрос, за да е ясно народното представителство за какво гласува в крайна сметка. Традицията да бъдем изненадвани в последния момент продължава и набира все по-голяма скорост от страна на Бюрото на Народното събрание. Сега, след като е раздаден преди 5 минути дневният ред за дневното заседание и в него е отразено само разглеждането на законопроекта за земята, но ни е раздаден съвсем друг текст на законопроекта, а не този, който досега е обсъждан в продължение на месец и половина, се говори за включване на нова точка - обсъждане на законопроекта за бюджета.

Както разбрахме, в този законопроект ще се реши и въпросът за лихвите върху старите заеми. Тоест това е един твърде важен законопроект. Някой от вас виждал ли го е?

(ГЛАСОВЕ ОТ ЗАЛАТА: Не.)

Аз питам Бюрото на Народното събрание кога ще получим материалите, за да се подготвим за работата днес? *(Частични ръкопляскания в БСП)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Някой друг да иска да се изкаже? Заповядайте.

ЯСЕН ЗЛАТКОВ: Уважаеми господин председателю, дами и господа народни представители! На 16 януари от името на Независимото дружество за защита правата на човека аз заедно с още 130 народни представители, които го подкрепиха от всички парламентарни групи, представени в Народното събрание, внесохме проект за решение на Великото Народно събрание, който гласи: "Република България признава Република Литва като суверенна и независима държава и изразява готовност да установи с нея дипломатически отношения.

Великото Народно събрание задължава Министерския съвет да предприеме необходимите действия за установяване на дипломатически отношения с Република Литва."

Законовият срок за разглеждане според Правилника за организацията и дейността на Великото Народно събрание на този проект за решение изтече и този проект за решение очевидно, вие всички разбирате, трябва да бъде разгледан в Комисията по външната политика.

За съжаление аз не съм информиран, а пък съм и убеден, че това не е станало, в Комисията по външна политика не е разглеждан този проект за решение, нито има шанс в обозримо бъдеще да се разгледа, тъй като Комисията по външна политика не функционира.

Поради това предлагам като първа точка от дневния ред, това е съвсем кратко решение на Народното събрание, като първа точка от дневния ред да се включи за разглеждане в пленарно заседание на този проект за решение и гласуването му като решение на Великото Народно събрание.

Ако народните представители отхвърлят включването за разглеждане на този проект за решение на сегашното пленарно заседание, предлагам да се гласува още една точка - разглеждане на въпроса за промени в Комисията по външната политика, за да може тя да функционира и да разгледа този проект за решение, както и другите неща, които чакат в тази комисия.

(Шум в залата)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Петър Берон има думата.

ПЕТЪР БЕРОН: Господин председателю, уважаеми колеги! Виждам, че пак се отвлечате с неща, които не са за дневния дневен ред. Имаме един извънредно важен закон - законопроекта за селскостопанските земи, който доколкото разбрах, е вече съгласуван до голяма степен и въпреки че имаме нов

проект, по този проект е работено и трябва да бъде приет на първо четене днес. Откровено казано, вече ме е срам да гледам хората в очите с дялото това протакане на закона за земята.

Призовавам да не се разглеждат никакви други точки и след това да се започне с разглеждането на бюджета в начална фаза.

(Частични ръкопляскания от опозицията)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има ли други желаещи? Ако няма, искам да взема отношение по последното направено предложение за промяна в дневния ред. Първо, ние не можем да внесем такъв важен въпрос, без той да е разгледан в Комисията по външната политика независимо от всичко, още повече, че се касае за една суверенна държава и ние няма да правим прецедент.

Що се отнася до обяснението, което се поиска за законопроекта за бюджета, той е внесен не по други съображения, а за да може да бъде изслушан министърът на финансите, за да се раздале текстът и подготви обсъждането през следващата седмица. Така че при това положение предлагаме дневния ред така, както го обяхиме с четирите точки. Които са съгласни, моля да гласуват.

Гласували 261 за, 178 - против, и 13 въздържали се. Дневният ред се приема.

По точка първа от дневния ред има думата Атанас Ганев, председател на Комисията по аграрната политика и реформите в селското стопанство.

АТАНАС ГАНЕВ: Уважаеми господин председател, колеги народни представители! Вече повече от месец обсъждаме във Великото Народно събрание законопроекта за собствеността и ползуването на селскостопанските земи, внесен от Постоянната комисия по аграрната политика и реформите в селското стопанство. Досега по законопроекта се изказаха 85 народни представители, в това число 32 под формата на реплики и допълнения.

Законопроектът беше публикуван в почти всички средства за масово осведомяване. През този период гражданите на Република България имаха възможност да се запознаят с него, на много места да го обсъдят и да направят своите предложения. Проведоха се много събрания на кооперативни стопанства, общи събрания по селища, много срещи на народни представители с избирателите, редица срещи на научни колективи и др. Всичко това създаде условия да получим много допълнителни и ценни предложения и становища по законопроекта. Този закон предизвиква жив обоснован интерес на милиони хора, защото проблемът за земята пряко или косвено ги засяга и поради това, че при съвременните условия този проблем е изключително усложнен.

Само до Великото Народно събрание до 29 януари т.г. постъпиха около 1200 писма от граждани и колективи със стотици предложения. Не по-малко са предложенията и мненията, изказани чрез средствата за масово осведомяване. Може да се каже, че този закон се превърна във всенародно обсъждане.

Много от предложенията в една или друга степен са взети под внимание при доработката на законопроекта.

Огромното мнозинство от гражданите го подкрепят и очакват и настояват той своевременно и час по-скоро да бъде приет от Великото Народно събрание. А това искаме и всички ние тук в тази зала.

На Закона за възстановяване на собствеността и по-рационалното ползване на селскостопанските земи на нашия народ разчита много. Очаква се този закон да създаде необходимите условия за по-нататъшно развитие и увеличаване на селскостопанското производство, за възраждането на българското село, за възстановяването на вековните традиции на българския земеделец, в това число и на развитието на българската земеделска производствена кооперация при съвременните условия в нейното разнообразие.

Всички сме свидетели, че в изказванията на народните представители, а и в предложенията на гражданите главно внимание се отделя по основните дискуссионни и спорни проблеми в законопроекта. И това е напълно естествено.

Няма да се сирам и да ви напомням кои са тези спорни и дискуссионни въпроси. В обсъждания досега проект тези проблеми не са заобиколени. Те бяха дадени във варианти. Тъй като колкото и да обсъждаме проекта, изказванията се отнасяха до тези спорни въпроси, нашата комисия оцени по достойнство инициативата на Бюрото на Великото Народно събрание за обсъждането и уточняването на тези спорни и от принципен характер проблеми на три последователни съвещания, средни с участието на Президента на Републиката, председателя на Министерския съвет, представители на Постоянната комисия по аграрната политика и реформите в селското стопанство, Законодателната комисия и ръководителите на почти всички политически сили, представени в парламента.

На основата на уточняването на най-спорните проблеми, работна група предимно от юристи прецизира някои текстове от правна гледна точка, дадени са и определени решения по спорните въпроси, които в проекта на Комисията по аграрната политика и реформите в селското стопанство от 14 декември 1990 г., както казах, бяха дадени във варианти.

Не смятам, че трябва да се сирам и да повтарям кои бяха тези основни дискуссионни въпроси и основни принципи, защото на всички те са добре известни. Всички ние имате у себе си окончателния текст на законопроекта и виж-

дате, че основните спорни въпроси са поизчистени, внесени са известни структурни изменения в законопроекта, текстовете са опростени, обемът и обхватът по разбираеми причини е намален и като цяло е станал взаимноприемлив.

Съществуващите все още съмнения и несъгласие от страна на някои народни представители по отделни текстове и формулировки, в това число и от членовете на нашата комисия смятам, че не са от такова естество, че да пречат на пленарното заседание на Великото Народно събрание да приеме и гласува законопроекта на първо четене.

Упълномощен съм от името на Комисията по аграрната политика и реформите в селското стопанство да ви прикам да подкрепите предложението ни за приемане на законопроекта за собствеността и ползуването на земеделските земи на първо четене. Надявам се, че това наше предложение ще намери разбиране и подкрепа и от страна на останалите постоянни комисии във Великото Народно събрание.

Ние смятаме, че за кратък срок от време нашата комисия след това заедно със Законодателната комисия, подпомогната и от останалите комисии, имащи отношение към този законопроект, ще бъде в състояние да го доработи и уточни и във възможно най-кратък срок да го внесе за обсъждане и приемане на второ четене.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата господин Джеров, председател на Законодателната комисия.

АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Уважаеми господин председател, дами и господа народни представители! Смятам, че законопроектът, който е поставен на нашето внимание, е може би най-основният, който Великото Народно събрание е обсъждало досега. Безспорно, изхождайки от значимостта му за демократизиране на нашето общество, следва да му отделим съответното внимание.

Много заседания бяха отделени на разглеждането на този законопроект, много изказвания бяха направени. Също така и Законодателната комисия в немалко свои заседания се постара да обсъди така направените предложения.

Трябва да споделя с вас, че Законодателната комисия вчера за последен път разгледа този законопроект, впрочем не този, а предходния вариант, защото вариантите станаха твърде много. Законодателната комисия в малкото време, с което разполагаше за предходния проект, все пак не можа да стигне до едно единно и окончателно становище.

Законопроектът, който беше разгледан сега и който беше работен тази нощ, везиност не е разглеждан от Законодателната комисия поради съвсем обективни причини - проектът е нашице от тази сутрин. По принцип Законодател-

ната комисия не възразява срещу концепцията, изразена в този и в предходния законопроект. По принцип те трябва да бъдат гласувани.

Трябва да споделя с вас и това обстоятелство, че все пак гласувайки този законопроект на първо четене, вие ще създадете възможност на двете комисии - тази по аграрната политика и реформите в селското стопанство и на Законодателната, първа да отделя необходимото време за окончателната разработка и редакционни промени. Така както беше поставен въпросът в първия вариант, беше много затруднителен, ако мога така да се изразя, за нас. Защото все пак Законодателната комисия не е тази, която ще обсъди кой от вариантите, говоря за концепциите, може да бъде приет. И при това положение в края на краищата има изчистване на вариантите, след гласуването на първо четене, както казах, че можем действително да отделим необходимото време, за да стигнем до единно становище.

При това положение смятам, че от гледище на Законодателната комисия този законопроект може да бъде и трябва да бъде гласуван на първо четене, за да може отгук нататък да се предложи на вашето внимание окончателният законопроект. Мен ме смущава времето, разтакаването, ако мога така да кажа, защото въпросът е много бърз - пролетта идва, а ние докато дебатираме, ще навлезем във времето тогава, когато ще трябва да бъде започнато възстановяване правото на собственост.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата господин Иван Глушков от името на БЗНС.

ИВАН ГЛУШКОВ: Уважаеми народни представители, вземам думата от името на парламентарната група на Българския земеделски народен съюз, за да се изкажа по законопроекта за собствеността и ползуването на земеделските земи.

С голямо удовлетворение посрещам окончателния вариант на законопроекта. Искам да подчертая, че тук не става въпрос за нов проект, за нов закон. Тук става въпрос за същия законопроект, който ние дебатираме от 19 декември миналата година. Всички детайли, всички дребни неточности или промени в един или друг параграф или член на този закон ще можем да направим при обсъждането на закона на второ четене. Няма да се спирам на неговото значение, на обстоятелството, че българският народ го очаква от месеци насам. Този закон е свързан с опеляването на българския народ, той е свързан с въпроса за суверенитета и националната цялост на страната.

Мисля, че с него ще ликвидираме една историческа несправедливост, ще възстановим правото на собственост върху земята на бивните собственици и на техните наследници, която им бе отнета по един незаконен и насилствен па-

чий. (*Единични ръкопляскания от опозицията.*) С този закон ние ще разкрепостим българския селянин, ще дадем възможност за неговата инициатива, за неговото трудолюбие. С този закон няма да наложим на българския селски труженник никакви нови схеми, формули, концепции. В продължение на 45 години такива схеми, формули и концепции, изработвани от една шепа некомпетентни и корумпирани държавници, доведоха България до днешното трагично състояние. (*Ръкопляскания от опозицията.*)

С този закон, повтарям, ние само ще дадем възможност на българския селянин да стопанисва земята по възможно най-добрия начин за себе си, за своето семейство и за обществото.

Държавата ще трябва да помогне в това отношение с всичко. Държавата, която в продължение на 45 години ограбваше българското село. И забележете, докато във всички развити страни в света селското стопанство беше подкрепяно от държавата, беше дотирано със стотици и милиарди долари, в земеделска България то беше експлоатирано от държавата. От него се измъкваша милиарди левове всяка година, за да се строят индустриални паметници, някои от които не дават нищо на страната.

С този закон ние ще направим първата крачка към здрава законодателна основа на икономическата реформа. Не трябва да има никакво съмнение, че без успех на аграрната реформа в България, без възраждане на българското село и селско стопанство, ние не можем да разчитаме на успех на икономическата реформа.

Затова аз ви призовавам от името на парламентарната група на Българския земеделски народен съюз да гласуваме днес с цялата отговорност законопроекта за земята на първо четене. Нека всеки един от нас, народни представители, със своя вот за този закон да поеме лична отговорност пред българския народ и пред България. Без да омаловажавам всичко постигнато досега от Великото Народно събрание, аз съм дълбоко убеден, че гласувайки закон за земята то ще извърши наистина първото велико дело в своята дейност.

(*Ръкопляскания от опозицията.*)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Йовчо Русев за реплика.

ЙОВЧО РУСЕВ: Уважаеми господин председател, уважаеми колеги народни представители! Аз имам една молба към всички следващи оратори - да не следват примера на господин Глушков с такова политизирано отношение да се отнасят към закона за земята. (*Ръкопляскания от БСП.*) Българското земеделие в цялата си нова история е страдало от политици, които са политизи-

рали взаимоотношенията между селскостопанските труженици и държавата и винаги са нанасяли огромни поражения в развитието на земеделието.

ПЕТЪР ДЕРТЛИЕВ (от място): Не са от тази страна.

АЛЕКСАНДЪР ЙОРДАНОВ (от място): Кой са те?

ИВАН ГИНЧЕВ (от място): Тия отнеха нашата земя. (Соци към групата на БСП.)

ЙОВЧО РУСЕВ: Изслушайте ме. Аз не веднъж съм се обръщал към вас да не разкъсваме историята на България. Тя е единна. (*Шум, протести от опозицията.*) Затова нека поне сега да се помъчим с едно сериозно икономическо и държавническо отношение да се отнесем към проблемите на земята и да създадем законови условия за развитието на едно модерно и съвременно земеделие. Стига сме разигравали с политически пристрастия българския трудов земеделски народ. Земята трябва да бъде на земеделците, на истинските земеделци.

ЕЛКА КОНСТАНТИНОВА (от място): Кой са те? Кой са истинските земеделци?

ЙОВЧО РУСЕВ: И именно от тези позиции... (*Викове от опозицията.*) Господа, страхувам се от вашите емоции от дясната страна. Вие отново ще попречите да има истински закон в интерес на земеделците. (*Силни викове "У-у-у". Ръкопляскания от БСП*)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Милан Дренчев.

МИЛАН ДРЕНЧЕВ: Госпожи и господа народни представители! Действително чак сега започваме да се занимаваме с един въпрос, който е от жизнено значение за нашия народ, за нашата държава. Това е Законът за земята, за собствеността, това е Законът за живота на човека, на народа. Това е закон, от който зависи дали ще продължат дългите опашки, собственият труд на нашия народ ще му гарантира съществуването. И аз не мога да си обясня и не мога да оправдая нашето стоене тук, ако ние, макар и в последния момент не положим усилия, всичката мъдрост, всичкото съзнание този закон да бъде гласуван, колкото се може по-скоро, и така, както нашият народ го иска, така, както го искат тези, които са готови да работят, така както го искат тези, които не искат да работят по заповед и час, от сутрин до вечер, така както работиха нашите бащи и деди и осигуряваха съществуването на нашата държава и нашия народ. (*Ръкопляскания от опозицията.*)

И затова ние трябва да гласуваме този закон на първо четене. Но тук се повдигна въпросът за отговорност, тук се повдигна въпросът за емоции, тук се повдигна въпросът да не се политизира, а какво се е правил досега? Ние, които сме зачитавали собствеността на земята, ние, които сме зачитавали тру-

да на човека, не само на земеделеца, ние и днес сме на това становище, че хората, които обработват тази земя, трябва да я обработват като своя. И когато аз съм казвал, че земята трябва да принадлежи на тези, които я обработват, то е на тези, които я обработваха до 1945 - 1946 г. и 1956 г. Те са собствениците, те имат право на нея, тя пак ще им се даде безусловно и категорично.

Но ние говорим тук, господа народни представители, за персонална отговорност на тези, които ни докараха до това положение, тези, които ни докараха до тази безизходица, която с нищо не може да се оправдае. При днешната техника, при днешната наука ние да не можем да изхраним нашето население.

Господа народни представители, нека да не си правим илюзии, че всички тези, които под една или друга форма са участвали в това, не могат да не носят отговорност. Ще носят най-много тези, на които им плащаха добре, богато и за удобствата, и за привилегиите. И те наравно с другите ще носят своята отговорност. (*Възгласи "Браво!" и ръкопляскания от мнозинството.*) Защото, ако другите имаха своя план, своя теория, своя идея, свои интереси - какви интереси имаха другите, само да бъдат добре, богато платени слуги и да поднасят българските интереси на тепсия на тези, които им бяха господари. И нека да не правим агитация, а всички да бъдем еднакво отговорни. (*Бурни ръкопляскания от БСП.*)

И затова моля ви приемете безусловно закона на първо четене и в кратък срок дайте да изработим един закон, приемлив за нашия народ. Ако не направим скоро това, нашето място не е тук, нашето място е да си отидем и други да дойдат след нас. Моля ви да гласувате.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Бойко Костов от социалдемократическата платформа "Път към Европа".

БОЙКО КОСТОВ: Господин председателю, уважаеми колеги и колежки! Изказвам се от името на социалдемократическа платформа "Път към Европа". Законът, който разглеждаме, има изключително голяма важност и не е чудно, че предизвиква такива големи емоции. Преди всичко бих призовал действително да разгледаме въпроса сериозно, да се постараме да канализираме своите емоции. Те тук нямат място. Ние смятаме, че в новия вариант на закона са отразени основните принципи, които бяха съгласувани между политическите партии с участието на президента. И от тази гледна точка смятаме, че предложението на Комисията по аграрната политика и реформите в селското стопанство, докладвано от нейния председател проф. Ганев, е приемливо.

Ние призоваваме всички депутати да се присъединяват към мнението на тази комисия и да гласуват закона на първо четене. (*Ръкопляскания от мнозинството.*) Бих искал да обърна внимание на това, че действително като че ли

юридическата страна на въпроса, по-точно на процедурата, не е направена така, както следва. Но не бива да си играем на хора, които за първи път виждат и за първи път чуват този закон и тези основни принципи. Известно е на всички, че основните принципи бяха разгледани във всички парламентарни групи. Това не е нещо ново за нас. И затова ние нямаме право под предлог, че законът в този вариант е връчен само от тази сутрин, да отлагаме неговото разглеждане. Това би значело само губене на време.

Аз бих искал да обърна внимание обаче на чл.21 от този закон, където се говори за оземляването. От гледна точка на заинтересуваните земеделци, селски стопани от планинските и полупланинските райони в този пункт, следва да се внесат редица подобрения. Преди всичко по ал.4. Там се говори, че оземлените придобиват право на собственост след 10-годишно обработване на земята. Трябва да се знае, че в планинските и полупланинските райони отделните парцели земя отдавна са прикрепени към съответните семейства. Семействата ги обработват като свои собствени вече в продължение на 20, а някои даже 30 години. Смятаме, че в този случай, когато подобно семейство иска да се оземли, не е необходимо да се чака 10-годишен срок, който да тече от днес. Трябва да се признае действителното положение на нещата и те да получат своите права незабавно.

Също така по ал.2 на същия чл.3 се говори за провеждане на търгове. Очевидно е, че трябва да се предвидят облекчения за участието в търговете на онези стопани, които са обработвали съответните парцели земя в продължение на много години. Това пак се отнася за планинските и полупланинските райони. Подчертавам го, защото самият аз представлявам избирателен район, където подобно явление е типично.

Завършвайки, още един път призовавам депутатите да приемат закона на първо четене.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Хасан Алиев, да се готви Петър Дертлиев.

ХАСАН АЛИЕВ: Уважаеми господин председател, уважаеми госпожи и господа народни представители! Упълномощен съм от парламентарната група на Движението за права и свободи да ви запозная със становището на групата по законопроекта за собствеността и ползуването на земеделските земи. Нямам намерение да изреждам всичките спорни въпроси, свързани с този законопроект, по които политическите сили постигнаха съгласие. Парламентарната група на Движението за права и свободи смята, че няма основателни причини за по-нататъшно отлагане приемането на законопроекта на първо четене. Всяко забавяне на приемането на законопроекта ще забави и провеждане-

то на пълостната аграрна реформа, а това е недопустимо при сегашното катастрофално състояние на нашата страна.

Изразяваме нашето съгласие с основните принципи, върху които е изработен последният вариант на законопроекта. Съвсем справедливо срокът за подаване молбите за възстановяването на собствеността върху земеделските земи е увеличен от две на три години. Очаква се да възстановят правото си на собственост върху земеделските земи към два милиона собственици и наследници, от които 40 на сто нямат никакви документи за собственост. Това показват проучванията, които са направени в нашата страна.

Законопроектът е изчистен от различните алтернативни варианти и ненужни подробности и смятаме, че отговаря и на изискванията на нашите колеги от Законодателната комисия.

Имаме следните бележки и предложения към обсъждания законопроект. Съвсем накратко:

На първо място, да се възстанови текстът на член 34 в първоначалния му вид така, както е приет като оснoвeн принцип от политическите сили. Този текст преди изменението му вчера от Комисията по аграрната политика и реформите в селското стопанство, имаше следното съдържание: Член 34, ал.1 - "Не се разрешава за срок от три години от влизането на този закон в сила разпореждането с правото на собственост върху земеделските земи." След вечерашната промяна на този текст в Комисията по аграрната политика и реформите в селското стопанство, фактически се увеличава срокът на мораториума на покупко-продажба на земеделските земи между физически лица.

На второ място, безимотните земеделци в нашата страна представляват близо една трета от българските селяни. Предлагаме от държавния и общинския поземлен фонд с предимство да бъдат оземлени безимотните земеделци. Затова предлагаме в член 21, ал.1, да има следния текст: "Лица, които са безимотни и се занимават със селекостопанска дейност."

В ръководството на Комисията по аграрната политика се получават писма и жалби от различните райони на страната във връзка със заграбените ниви и пасища от УБО - Управление за безопасност и охрана - престанало да съществува през 1991 г. - за ловни развлечения. Сега научаваме, че те са минали вече към горското стопанство. Смятаме, че ще бъде справедливо да се възстанови правото на собственост и върху тези земи.

Към член 38, ал. 3, предлагаме към задълженията на общинската поземлена комисия да се добави още едно задължение: "Съдействува на гражданите за издирване на документи за придобиване правото на собственост върху земеделските земи."

Уважаеми народни представители, парламентарната група на Движението за права и свободи е готова за гласуване на законопроекта за собствеността и ползуването на земеделските земи на първо четене. *(Едилични ръкопляскания от опозицията)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Петър Дертлиев. Да се готви Георги Тамбуев от "Национално съгласие".

ПЕТЪР ДЕРТЛИЕВ: Господин председател, колеги! Днешният ден може да бъде белязан като един от най-големите в нашата история - ден на участие или може би ден на покаяние, покаяние пред тая измъчена българска земя, покаяние пред тоя български трудов народ, откъснат от майката-кърмилница; покаяние на тоя народ, който беше лишен от своите деца, защото децата се раждаха там, на село; покаяние пред моите приятели, които загиваха в лагери, защитавайки своето право. И сега виждам мазолестите ръце и измъчения образ у оня шоп, който не знаеше какво е идеология. Но когато го попитам: "За какво си тук?", каза: "Докторе, искам мое да имам, мое да чувам." Да, той искаше да има своето и да работи с него, както той желае.

И в тоя ден, аз смятам, че това е един светъл ден, защото ние ще приемем един добър закон. Искам да бъдем на висотата именно на това участие, което сме длъжни да дадем на нашия народ.

Да оставим тези години, когато и народ, и земя бяха измъчвани. Да оставим това, което е един от най-хубавите принципи на българския народ - кооперативният принцип. Защото нашата страна беше тръгнала да става кооперативна държава до 9.IX.. Да кооперативна, на свободните, творческите, обичайните кооперации! И между многото изнасилени неща беше и принципът на кооперацията. Едно бюрократично тежесесе, станало ненавистно, а АПК (Аграрно-промишлен комплекс) - още по-ненавистно. Не го казвам за укор. Казвам го, защото тоя ден е денят, в който трябва да има нова светлина в нашето село.

Всички вие - отляво и отдясно (аз вече не знам кое е ляво, кое е дясно, но за някой лявото е само на пейките) всъщност почнахме борбата от въпроса за земята още по време на изборите. И вие знаете какви страсти се развихриха къде право, къде криво. Още тогава трябваше да решим как и какво да правим с нашето земеделие. Трябваше, ясно е, да го върнем на собствениците. И вече никой не отрича, че динамиката, енергията на частния собственик на селото не може да бъде отхвърляна повече, не може да бъде отричана.

И така първи принцип - "Земята на собственика". Но имаше и още един друг принцип. Каза се: земята на този, който я работи! Защото, ако ние не счѐтаем двата принципа - земята на собственика и земята на този, който я ра-

боти, ние няма да имаме извода, който е: "Земята, която произвежда". Това са два принципа, които, отречени един от друг, могат да доведат до катастрофа. *(Ръкопляскания и отляво, и отдясно)*

Ние знаем, че огромната маса от бившите собственици са в градовете. Някои от тях ще се върнат. Чудесно! Други няма. За тях собствеността е източник на доходи чрез наем, чрез рента. Но тези хора, желаяйки да получат рента, да не забравят още едно нещо: Те желаят да получат продукти от тая земя, защото книжките не хранят. Те хранят само тогава, когато зад тях има продукти.

И тук идваме до втория принцип - тези, които я работят. Хвала и слава на тези, които останаха при земята! Хвала и слава на тези, които я работят и които, нека не ни е обидно, които ни хранят. *(Частични ръкопляскания отляво и отдясно)*.

Затова земята ще се върне на собствениците. Но там има и хора, които работят, които нямат земя. Какво да правим с тях? Да ги оземлим с държавна и общинска собственост.

Трябва да ви кажа, че бях много смуген по другия въпрос. Добре, земята става собствена. Ще бъде ли ферми? Ще я върнем ли към това малко, дребно частно земеделие, едно земеделие вече на кравичката и на воловете? И, знаете ли, къде намерих решението? - в обикновената, в чудесната мъдрост на българския селянин.

В нашите събрания на СДС или в нашите партийни събрания на БСДП този въпрос беше зададен: Какво искате да правите със земята? И отговорът дойде чудесно, чудесно, както той е практичен. Тоя земен български селянин знае да решава нещата. Казаха: "Да, ние искаме нашата земя! Едни ще я работят като ферма." Да, а другите? "Ние не можем като ферма, ние искаме едно увеличено стопанство от пет-шест до десет лекара. И ние искаме (и тук дойде разковничето на моята скъпа идея) свободен кооператив."

Българският селянин видях във възможността да избира, да твори и да създава всичките форми на малкото частно стопанство, на едрото фермерско стопанство и на едрото кооперативно свободно, лишено от всякаква администрация и натиск кооперативно стопанство. *(Ръкопляскания и отляво, и отдясно)*.

Господа, пред нас е един закон, който няма всички съвършенства. Защото само Бог е съвършен. Но който е добър, господа. Ще имаме време да виждаме къде има недостатъци, ще имаме време да ги оправяме. Това е добър закон. И в днешния ден, призовавайки да гласувате, аз искам да поздравя моето родно село Писарово, частнособственическо и кооперативно, прекрасната българска земя, прекрасното българско село - свободно, частнособственическо и кооперативно. Моля, гласувайте закона!

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Имате думата за реплика.

ГЕОРГИ СТОЙКОВ: Господин председател, уважаеми народни представители, аз споделям напълно казаното от господин Дренчев и господин Дерталиев, че трябва да приемем такъв Закон за земята, който да отговаря на истинските интереси на селяните, на техните желания. Какво желаят болшинството от нашите селяни? В ръцете си държа желанието на 1057 селяни от с. Обнова, родното село на господин Иван Гинчев, един от радетелите за благоденствие на нашето село. Какво желаят селяните от с. Обнова? Те желаят земята да се обработва колективно. Защо? През миналата 1990 г. средното месечно възнаграждение на един кооператор е 586 лева, а годишно от 7000 до 12 000. Добивите на неполивни площи, те са ги записали тука, много високи. Село Обнова има колективно обработване на земята от 1941 година. Нека се съобразим с желанието на селяните.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Господин Корнажев има думата.

ПЕТЪР КОРНАЖЕВ: Господин председателю, госпожи и господа народни представители, по поръчение на Съюза на демократичните сили правя формално предложение да се прекратят дебатите и да се премине към гласуване на закона на първо четене. На този проект, който е разладен на всички депутати днес. Искам да кажа следното към това, което вече предложих. От днес всички знаят, и тези, които слушат, колко струва хлябът. Не можем повече да си играем в такива критични моменти. Моля, да се подложи на гласуване нашето предложение.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: По предложението най-напред. Първо, давам думата на Тамбуев. Аз вчера наруших регламента в името на общия призив, но все пак тука още хора на групи говорят и ние не бива да отнемаме с предложение за гласуване тогава, когато не са се изказали всички представители на парламентарни групи. И аз не мога тука да поставя още на гласуване, без да е говорил представител на БСП.

ГЕОРГИ ТАМБУЕВ: Изказвам се от името на групата за Национално съгласие при Българската социалистическа партия. Снощи ние имахме едно дълго заседание и се запознахме с принципите, върху които е изграден този законопроект. Ние се присъединяваме към предложенията още днес да бъде гласуван на първо четене. Няма никакво време, уважаеми господа народни представители, нито политическо, нито социално, нито календарно. Това е, което искам да кажа.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: От името на зелената партия поиска думата Любомир Иванов. Отказвате ли се? Отказвате се. От името на БСП, има ли някой да се изкаже?

АЛЕКСАНДЪР ЙОРДАНОВ (*от място*): Гласуване, гласуване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Петър Балабанов.

По същество.

ПЕТЪР БАЛАБАНОВ: Уважаеми колеги, ние стигнахме на финалния етап на един дълъг и сложен път. Аз лично се радвам, че крайните резултати в този текст, който ни е предложен днес, показват, че въпреки всички различия, можем да работим и конструктивно. В същото време ми се струва, че след като месец и половина обсъждахме разгорещено, някой път по-емоционално, друг път по-конструктивно, няма нужда да се пазарим сега за десет или петнадесет минути, за две или три изказвания. Ние бихме желали да допълним някои неща по този текст, без да го оспорваме и без да отричаме необходимостта днес той да бъде подложен на гласуване. Искам да помоля от името на парламентарната група на Българската социалистическа партия за една кратка почивка - не повече от 15 минути.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Тридесет минути почивка. (*Звъни*)

(*След почивката*)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: (*Звъни*) продължаваме нашата работа. От парламентарната група на БСП има думата Нора Ананиева.

НОРА АНАНИЕВ: Уважаеми господин председател, уважаеми дами и господа! Ние поискахме тази почивка, за да изясним някои процедурни затруднения, които изникнаха във връзка със становището на господин Джеров или по-точно информацията, че законопроекът не е последователно разгледан в новия му вариант в Законодателната комисия. Такива становища имаше и от нашите участници в Законодателната комисия. Това беше един смущаващ момент. Независимо от тези процедурни затруднения, ние използвахме почивката, за да се запознаем по същество с различията, с общото и особеното между първия вариант, който ние обсъждахме преди около месец и този подобрен както ни беше представен от Комисията по аграрна политика и реформите в селското стопанство или поизчистен вариант. След обстойно запознаване с тези промени, които са настъпили, ние приехме следното становище. Първо, смятаме, че в този си вид законопроекът може да бъде гласуван на първо четене и ние подкрепяме изцяло тази идея. Ние виждаме в него няколко основни принципа, които изцяло съвпадат с аграрната платформа на Българската социалистическа партия, с позицията на Българската социалистическа партия по аграрния въпрос, която беше публикувана, и по-специално възстановяване собствеността, оземляване на малоимотните и безимотните, принципът земя-

та на тези, които я обработват в стила и духа на изказването на д-р Дертлиев. (Оживление в залата отъдно) Освен това ние разглеждаме този законопроект като начало на аграрната реформа в България, даваме си сметка, че с него се поставят основите, решават се въпроси на собствеността и това, което особено е благоприятно от наша гледна точка - на равнопоставеност на фирмите на собственост, на създаване на дългогодишната кооперативна традиция в България и всичко това ни дава достатъчно основание ние да гласуваме закона на първо четене. В същото време това е една втора бележка на нашата парламентарна фракция, ние смятаме, че някои от тези принципи биха могли допълнително да се подсилят с текстовете при второто четене на законопроекта. По-специално смятаме, че принципът земята на тези, които я обработват не е достатъчно последователно юридически оформен в този законопроект и затова настояваме работата върху второто четене, върху втория проект, при подготовката на варианта за второ четене да бъдат взети под внимание направените в този смисъл бележки в обстойната широка дискусия. Третият въпрос, който искам да поставя, е свързан с обстоятелството, че през този месец, а може би и през тези месеци, всички ние извървяхме определена еволюция в нашите виждания, че ние взаимно черпим аргументи едни от други и затова, когато вървим вече към един изчистен, избистрен закон за собствеността или закон за земята, обобщено казано, ние наистина бихме могли да постигнем такова съгласие. Нашата парламентарна група си запазва правото да участва най-активно в работата върху законопроекта, който ще се готви за второ четене и освен това имаме предложение този законопроект вече във варианта, който ние днес ще гласуваме, да бъде незабавно публикуван, за да го използваме като база за допълнителни обсъждания със собствениците и със земеделските стопани, най-вече с тези, които реално искат да обработват земята и с онези, които, както каза д-р Дертлиев, ги хранят. Благодаря ви за вниманието.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Пристъпваме към гласуване на направеното предложение за прекъсване на разискванията. Онези, които са съгласни с предложението да бъдат прекъснати разискванията, да гласуват.

РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ГЛАСУВАНЕТО СА: Гласували 308 души, 292 за, 10 против, 6 въздържали се.

Пристъпвам с към гласуване на законопроекта за собствеността и ползуването на земеделските земи, както е представен тук от 31 януари, както знаете с уговорката на Бисерото и в изказванията, че ще се вземат под внимание всички предложения, които ще са постъпили междуременно писмено и са дадени на съответните комисии. Така, Пристъпваме към гласуване. Които са "за", моля да гласуват.

Обявявам резултата. От общо гласували 328, за са 313, против - 7, въздържали се - 8. *(Всички стават на крака, ръкопляскания)*

Давам думата за обяснение на вот на Екатерина Маринова.

ЕКАТЕРИНА МАРИНОВА: Уважаеми колежки и колеги! Като споделям всеобщата ви радост от това, че на първо четене току-що беше приет основен, фундаментален, съдбовен законопроект, държа да изляза пред вас и да ви кажа, че гласувах против. Гласувах против, защото не зная как е с вас, но на мен не са ми достатъчни два часа време, за да мога да вникна, да разбера, да оценя и анализирам *(оживление вдясно)* 12 страници законопроект.

Гласувах против и заради още нещо. Господа и госпожи народни представители, аз твърдо рядко заставам пред тези микрофони. Избрали са ме едни от най-трудолюбивите, най-родолюбивите и най-скромните българи, каквито са селяните от Силистренска Добруджа. Искам да ви кажа, че между тях има хиляди и хиляди хора, които работят земеделие, хранят ни повече, отколкото мнозина от нас в тази зала, в това число и от мен, но са безимотни. Нямаат земя. Аз нямам какво да кажа на тези селяни *(силно оживление в залата)*, защото смятам, че в нашия законопроект действително на този въпрос не се дава достатъчен отговор.

Излизам пред вас, за да направя следното предложение. Много моля Бюрото на Великото Народно събрание да намери време и средства така, както намери средства да изпрати четирима народни представители в Страсбург, да ги изпрати в Унгария при ръководството на Аграрната комисия, за да видят защо и как Унгарският парламент толкова месеци обсъждаше техния проект за аграрна реформа. Не го прие, а прие други решения, с които, така да се каже, внесе своя решителен принос за по-нататъшна работа на селскостопанските труженици в Унгария.

Последното ми предложение. Моля, Бюрото на Великото Народно събрание да помоли уважавания министър на земеделието и хранителната промишленост, преди да пристъпим към обсъждане на закона на второ четене, да излезе с доклад, в който да анализира какви и колко са селскостопанските работници, които днес живеят и работят на село, какво ще стане с тях и как по-нататък ще се развива селскостопанското земеделие. *(Силно оживление вдясно на залата и тропане по банките)* С оглед на хората, които днес живеят на село.

МИЛАН ДРЕНЧЕВ: Искам да направя ренлика.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Няма ренлики. Има само обяснение на вот.

Има думата Илич Цветков.

ИЛИЧ ЦВЕТКОВ: Многоуважаемо председателство, многоуважаеми колеги! Може би забелязахте, че от СДС всички гласуваха "за". Единственият глас "против" беше моят. Аз също съм на мнение, че този законопроект трябваше да се гласува днес на първо четене, но гласувах "против", защото за мен този законопроект, който беше представен тази сутрин пред нас, също не съдържа принципите, а съдържа, извинявам се за израза, една мелявица от червено, синьо, оранжеви и т.н. идеи.

Надявам се, че при второто четене законопроектът ще бъде такъв, че да бъде поправим и да може следващото Народно събрание да го направи законопроект, който наистина да служи на България, на всички хора, които живеят в тази страна.

Благодаря за вниманието.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Преминваме към точка втора от дневния дневен ред. Не както е по правилника в последния час на петъчното заседание, а малко по-рано, с обяснението на Бюрото, че в 12 часа ще дойде министърът на финансите, за да представи своя законопроект. Ще бъде раздален, няма да се разисква, ще мине през комисиите и отгук нагатиък ще има общи дебати и след това гласуване.

Тук ли е народният представител господин Николай Близнаков? Заповядайте да развием вашето питане към министъра на вътрешните работи господин Христо Данов.

НИКОЛАЙ БЛИЗНАКОВ: Моето питане към министъра на вътрешните работи господин Данов е свързано със загадъчното изчезване на един български гражданин господин Илия Чулков от гр. Пловдив. Подробно съм обосновавал това, което ми е известно в писменото ми питане. Около този случай са се занимавали много световни организации, като Хелзинки Уоч, както Световният съвет на църквите, Международният червен кръст, Американският сенат и т.н. Няма да изброявам всички.

Питането ми е какво може да отговори Министерството на вътрешните работи за съдбата на господин Илия Чулков.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря ви, господин Близнаков. Господин Данов, имате думата.

ХРИСТО ДАНОВ: Господа народни представители! Въпросът, който се поставя, е доста труден. Ще ви прочета отговора, който може да се даде и е доста комплициран.

Илия Петков Чулков е работил в Държавния океански риболов и на 1 август 1971 г. е бил корабен моторист, което значи боцман, на този кораб. На 9 април 1984 г. е заминал с рейс с океанския риболов с траулера "Сегита" в об-

ластга на Шотландия, където са били на риболов. На 14 декември 1984 г. той е бил заменен с друг боцман и се е върнал с хладилния кораб "Златни пясъци" обратно в България. Когато е минавал през Босфора, той е изчезнал. Това е станало на 25 декември 1984 г. Сведението, което има, е съвсем кратко и се казва, че той е бил облечен с леководолазен костюм и е изчезнал. За нещастие проверката, която се направи много подробна, установи, първо, че липсва корабният дневник. Срокът за пазене на тези дневници е бил пет години и са изчезнали всякакви документи, свързани със самия кораб. Така че, проверка не може да се направи.

От различни места са получавани известни сведения във връзка с неговото изчезване. Едно от интересните сведения е, че съпругата му е избягала в чужбина и не се е завърнала в България. Имаше някакво предложение, че и той се е опитвал да избяга в чужбина и да се присъедини към нея. Обаче такива сведения нямаме, тъй като американският посланик е правил известни изявления тук във връзка с неговото търсене в България. С това се изчерпват всички сведения, които Министерството на вътрешните работи има. Няма абсолютно никаква друга възможност, аз дадох в писмена форма много подробни сведения, които са събрани от Министерството на вътрешните работи. Смятам, че това е всичко, което можем да дадем във връзка с този печален случай. Нямаме сведения дали е жив, или е починал, дали се е удавил или е избягал. Въобще нямаме никакви сведения в МВР, с които можем да потвърдим положително нещо в една или в друга посока.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Близнаков, имате право да зададете до два уточняващи въпроса или да кажете доволен ли сте или не.

НИКОЛАЙ БЛИЗНАКОВ: Аз искам да благодаря на дълбоко уважавания от мен господин Данов за усилията, които е положил. Искам да го помоля и като министър на вътрешните работи, и като пловдивчанин, доколкото зная все пак, ако е възможно още малко усилия да положи министерството. Например, аз мисля, че може да се разпита и екипажът на кораба дали този човек е доведен до Бургас или не. А също така да се отговори защо посланикът на Съединените щати господин Левицки се е ангажирал със становището, че този човек ще бъде пуснат от българския затвор през 1987 г. На какво се дължи това негово заявление?

Това е моята молба или въпрос.

ХРИСТО ДАНОВ: Сега това, което е интересо в случая, е, че неговият брат, е прибрал багажа му от кораба. Не е поставил никакъв въпрос, а по-късно е за-

вел дело за делба на недвижими имоти, след предполагаемата смърт на брат си.

Моето лично мнение е, не мнението на министерството, а моето лично мнение е, че той се мъчи по този начин да установи изчезването на брат си, за да може да проведе делбеното производство докрай. Но пак потвърждавам, че не сме в състояние да измислим нищо повече от това, което сме направили.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря ви, господин Данов, и на вас, господин Близнаков. Има думата народният представител Стефан Стоянов.

СТЕФАН СТОЯНОВ: След доста време и след като не бяха спазени някои точки от правилника, най-после дойде ред и на моето питане.

Господин министър, на пленарно заседание на Великото Народно събрание на 28 септември м.г. по време на дискусията относно опожаряването и пожара на сградата, в която се помещава Висшият съвет на БСП, оправих питане, което уточних по-късно в писмен вид. То се състои от няколко точки.

Първо, по кое време е бил извършен огледът, съгласно чл. 128 от НПК на сградата на вътрешните помещения и около нея и колко време е продължил същият?

Второ, какви мерки са взети от органите на предварителното производство, за да не се допусне заличаване на следите от престъплението?

Трето, беше ли приключил огледът до започването на пресконференцията в сградата на Висшия съвет на БСП, дадена от господин Лилев на 27 август 1990 г., непосредствено след пожара?

Четвърто, кои части на сградата бяха подложени на оглед от органите на следствието?

Пето, кои са поемните лица, взели участие в извършване на огледа?

Шесто, какви и колко експерти и специалисти са били привлечени към органите, извършващи огледа?

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Министър Данов има думата.

ХРИСТО ДАНОВ: Господа народни представители! Парламентарната демокрация предвижда три вида власти - изпълнителна, законодателна и съдебна, и нито една от тези власти не може да се меси в работата на другата власт. Поставеният пред мен въпрос за нашето министерство е от компетентност вече на съдебните органи, тъй като следствието е към съдебната власт. Щом е придалено към тях, на всички тези въпроси трябва да отговори или от самото следствие, нещо, което предполагам, че по силата на закона не може да стане,

или да се изчака решението на съда и тогава на всеки един от тези въпроси ще се получи отговор.

Министерство на вътрешните работи не е в състояние и не би желало да даде никакъв отговор, във връзка с въпроси, които са отправени към друго ведомство. *(Откъслечни ръкопляскация)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Стоянов.

СТЕФАН СТОЯНОВ: Специалистите ми подсказват, че Указът за главно следствено управление все още не е отменен.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Те ви подсказват, а вие го казвате ли? Господин Стоянов, останете тук за един момент. Имате думата, господин Данов.

ХРИСТО ДАНОВ: Подсказването не беше много сполучливо. *(Смях и ръкопляскация в залата)*. От момента, в който следственото дело, целият проблем е влязъл в следствието, в този момент то вече престава да бъде интерес на Министерството на вътрешните работи, а става на съдебните органи и Прокуратурата. *(Ръкопляскация от БСП)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Стоянов, доволен ли сте? *(Петър Корнажев от място иска думата)* Не може, господин Корнажев, най-напред има думата народният представител Стоянов. *(Драгомир Драганов от място: Това не е диалог.)* Не може, разбира се.

Господин Стоянов, ще дойдете ли тук или се колебаете още? *(Оживление в залата)*

СТЕФАН СТОЯНОВ: Аз ще подготвя подробно изложение по този въпрос, тъй като очевидно хора от панната парламентарна група, в чиято компетентност не мога да се съмнявам - хора - юристи, твърдят, че въпросът не може да се реши толкова категорично, колкото вие го решихте, господин министър.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Народният представител Тодор Колев. *(Обаждат се от залата, че го няма)* Този знак ще рече, че го няма? Добре.

Господин Георгиев тук ли е? Заповядайте.

ОГНЯН ГЕОРГИЕВ: Уважаеми колеги! Моето питане към министъра на вътрешните работи е във връзка с работата ми като член на Анкетната комисия по издирване причините за националната катастрофа на България към Великото Народно събрание и предстоящото изграждане на нови държавни структури, съответстващи на скромните бюджетни възможности на страната, с което помолих господин министъра, най-учтиво, да отговори на следните мои питання:

Първо, общият брой на репресираните български граждани, в това число екзекутирани с присъди, екзекутирани без присъди, непосредствено след 9 септември. Екзекутирани в концлагерите, екзекутирани по време на следствието, екзекутирани при опит за бягство.

Второ, брой на осъдените по политически причини на различни срокове затвор за последните 45 години.

За същия период - брой на изпратените в концентрационни лагери. Брой на интернираните, брой на политическите емигранти, брой на репресираните помаци, турци, цигани, евреи, арменци и населението от Пиринска Македония при провеждане на престъпната комунистическа политика по националните и етническите въпроси на България.

Брой на българските граждани, върху които са приложени насилия и побойна при т.нар. коопериране на селското стопанство.

Брой на издалените смъртни присъди при закрити врати и по-специално разпореждане в периода 1972-1988 г.

Второ, общ числен състав на репресивните институции, с които са извършвани престъпленията по горната точка 1, в това число Държавна сигурност, милиция, вътрешни войски, гранични войски, доброволни отряди и дружинки, платени и неплатени доносници.

Трето, глобална сума, разходвана за последните 45 години за поддържане на споменатия репресивен апарат.

Четвърто, колко струва на бюджета издръжката на шпионската мрежа в Министерството на вътрешните работи, Министерство на външните работи и Министерство на народната отбрана. (*Оживление в залата*) и на дипломатите и техния брой през изтеклите 45 години. С какво е допринесла тази дейност за България за увеличаване авторитета и сигурността на страната.

Какъв е броят на генералите и полковниците? На колко поданици в България се пада един генерал и на колко - един полковник?

Какви стойности имат тези величини за Турция, Франция и Англия?

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Министър Данов има думата.

ХРИСТО ДАНОВ: Господа народни представители! Въпросът се свежда до няколко подвъпроса. По някои от тях мога да дам лични преценки, а не да установя факти. На другия въпрос мъчно мога да отговоря, тъй като това представлява държавна тайна, а на първия основен въпрос, който интересува почитаемия народен представител, мога да отговоря така:

След 9 септември са избити и са репресирани извънредно много хора. Точният брой на репресираните и изчезналите безследно (както е казано в питане-

то "екзекутирани") не е точно установен. В Главна прокуратура в момента е образувана комисия, която събира тези сведения. В Министерството на вътрешните работи за съжаление няма такава изработена комисия още, макар че ние работим в сътрудничество с Главна прокуратура. За общия брой на тези, които са загинали, може да се съди (може да се направи сравнително леско справка, но трябва много дълго време да се прави) по обявление в "Държавен вестник", тогава, по стария закон се публикуваха всички безследно изчезнали лица, обявяването на предполагаемата смърт и окончателна смърт (когато няма смъртен акт), това се публикуваше задължително в "Държавен вестник". И тази бройка няма да бъде съвсем точна по простата причина, че законът междувременно се измени и значителна част може би не са обявени. Бройките са значителни. По лично мои наблюдения са някъде към 20- 25 хиляди души, загинали веднага след 9 септември.

Що се касае за всички останали категории изчезнали и пр., в Министерството на вътрешните работи не е водена статистика. Би могло да се направи статистика, само обобщена, разбира се, да се дадат сведения само ако се посочат конкретни имена. Поименно по би могло да се направи някаква проверка, която въпреки това не е съвсем сигурно, че ще бъде точна.

Точно сведения имаме обаче, относно лицата, които са били изпратени в периода 1945-1960 г. в Белене. Този брой, който съществува в Министерството на вътрешните работи като сведение, е 23 531 души. От тях 301 души са умрели. Прави впечатление обаче, че 147 от тези 301 човека са умрели в Ловеч, което показва, че в този лагер най-силно са репресидали.

Това са сведенията, които мога да дам. Съжалявам, че на почитаемия господин Георгиев не съм в състояние да отговоря за общия брой на генерали, полковници и пр., тъй като е все още за съжаление съгласно т. 19 от списъка за фактите, съдържащи се... Представлява държавна тайна. Мога и трябва да ви кажа, обаче, че след действието на генерал Семерджиев, който е съкратил 47 души генерали, сега са значително малко - 7-8 души генерали имаме, които фактически са произведени генерали за длъжността, която заемат, а не за това, че са напреднали в тази йерархия. Горедолу вървят по заплатите.

Броят на генералите в Държавна сигурност (бившата) е бил много голям. Сегашното Министерство на вътрешните работи в сравнение с Министерството на вътрешните работи на Турция, Франция и Англия не бих могъл да направя, защото нямам никакви сведения за техните структури.

Що се касае за нуждата от Държавна сигурност, от разузнаване и контра-разузнаване - аз смятам, че едва ли някой тук, в тази зала, би могъл да спори. Една самоуважаващо се страна, която се грижи за собствената си защита, не

може да си разреши лукса, в никакъв случай не може да си разреши лукса да няма разузнаване. Аз мога да ви кажа (без да издавам никаква държавна тайна и никакъв секрет), че в момента в България имаме такъв огромен брой на разузнавателни агенции на чужденци резиденти, какъвто никога никой не може да си представи. Ние имаме включително даже от такава страна като Албания една чудесна резидентура... (*Оживление в залата*). Любопитното в случая е, че нашият бюджет, който сега в момента се обсъжда, е твърде ограничен и броят на хората, които се занимават със зацитата именно на националните интереси в контраразузнаването е извънредно малък. Той е почти недостатъчен, за да се справи с огромната задача, която е поставена. Няма да ви казвам какъв е огромният брой на разузнавателните служби.

Дали това е допринесло за престижа на България или не - това вие ще прецените, това е преценка, а не факт, що се касае за разузнавателната служба извън България (тя е извън рамките на Министерството на вътрешните работи) и по отношение на нея би трябвало да ви отговори службата към Президентството, защото на Президента е придадена разузнавателната служба, Националната разузнавателна служба е там.

На мен ми се струва, че Националната разузнавателна служба също допринася извънредно много за нуждите на България. Представете си само в наркотрафика, в който България има досега извънредно големи успехи, се дължат изключително на това разузнаване, което се прави на Изток от нашите граници... (*Частични ръкопляскания от страна на БСП*).

На Капитан Андреево редовно почти всеки ден, съобщават се арестувани и задържани трафиканти на наркотици. Това се дължи на тях. Дали в други отношения са се проявявали добре в миналото, е съвсем отделен въпрос, защото твърде много обвинения има за случая с Георги Марков, за убиването на Георги Марков, който е проблем номер едно в момента в отношенията ни с Англия. Това са неща, които са отдавна минали и не са в компетентността на това министерство, което аз сега имам удоволствието да ръководя. (*Ръкопляскания*)

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Георгиев, доволен ли сте от становището, изразено от господин министър Данов?

ОГНЯН ГЕОРГИЕВ: Извинявам се, че съм затруднил господин министър в отговора, защото наистина това е въпрос на много време, събиране на много данни, неща, извършвани през различни периоди, но много от моите въпроси останаха без отговор. Вероятно трябваше да мине време и трябваше да бъде възложено на някого да събере тези данни и тогава да се даде отговор, иначе по принцип не съм доволен от отговорите.

Освен това никъде в питането си не твърдях, че страната няма нужда от органи на сигурността, полиция и т. н. Просто исках от Министерството на вътрешните работи да бъде отделена онази част, с която са извършвани репресиите, за които стана дума. Според мен тази част от Министерството на вътрешните работи е излишна за българския народ да се оказват репресии върху него.

Много от въпросите ми останаха без отговори и аз ще чакам отговор от господин министъра.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря. Не зная как да се тълкува това, че ще чакате отговор, след като министърът казва, че не може да отговори? (*Оживление в блока на БСП, гласове: "Нека да чака!"*)

ВЕНЦЕСЛАВ МЕДАРСКИ (*отмясто*): Искам думата по процедурен въпрос.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Медарски, няма процедура за това. Искам да помоля господин Данов на базата на становището на господин Георгиев- смятате ли, че нещо допълнително вие можете да кажете?

ХРИСТО ДАНОВ: Съвсем искрено заявявам, че не съм в състояние да дам повече от този отговор. Направиха се всички усилия да се съберат сведенията, които ви интересуваха, но голяма част от тези сведения обхващат период, който предхожда дейността на нашето министерство сега и голяма част от тези материали не се намират при нас, а и никога не са били систематизирани. Главна прокуратура, както ви заявих, започна да прави систематизиране и да събира сведенията. Може би оттам, по-нататък, ако изчакате, ще се получат тези сведения. Няма нищо за криене, но не сме в състояние.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря ви.

Тук е министърът Атанас Папаризов, ръководител на ведомството по външноикономическите връзки. Тук ли е народният представител Александър Величков?

РЕПЛИКА ОТ ЗАЛАТА: Беше тук.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Не е. Господин Красимир Премянов, заповядайте, имате въпрос към министър Папаризов, питане точно, развийте го.

КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ: Уважаеми господин председател, дами и господа народни представители! От тази трибуна често се засягат различни аспекти на нашите отношения със Съветския съюз. Сегашната икономическа обстановка извежда като приоритетна (или като акцент) темата за нашите взаимоотношения и в случая-икономическият им характер със Съветския съюз. Разбирам, че тази тема може да получи различни трактовки-политически, идео-

логически, икономически. В сегашната икономическа обстановка, в която се намираме, като че ли имаме основание всички особено да уважаваме икономическия императив и по-точно - състоянието на тази част от нашите икономически връзки, която засяга осигуряването на енергийните баланси и доставките от Съветския съюз.

За да бъдем справедливи, по този въпрос България не общува и няма установени отношения единствено със Съветския съюз, а и с много други държави. Мен ме интересува картината, състоянието и перспективите на този въпрос - за периода 1990- 1991 г. Затова се обърнах към министър Папаризов, за да получа отговор на въпроса.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря ви, господин Премянов. Министър Папаризов, имате думата.

АТАНАС ПАПАРИЗОВ: Уважаеми господин председател, уважаеми дами и господа народни представители! Поставяме един въпрос, който изисква много подробен отговор. Аз съм пратил писмен отговор на г-н Премянов, но може би трябва да акцентирам на това, което той постави в своето сега устно питане.

Какво като енергийни ресурси е внесено в страната през миналата година? От Съветския съюз са внесени 7 милиона и 801 хиляди тона нефт. В същото време от други страни са внесени, както следва, от Либия - милион 220 хиляди тона нефт, от които 660 хиляди тона плащания по държавни кредити, от инженеринг (това са плащания на наши организации) - 560 хиляди тона. Тук не се включват 134 хиляди тона, които авансово бяха внесени за сметка на 1990 г. през 1989 г.

От Ирак (по резолюция 661) бяха внесени 623 хиляди тона нефт като плащания по държавни кредити.

От Иран (по клиринга) срещу нефт - 262 хиляди тона.

От Сирия - 122 хиляди тона нефт, в т. ч. от инженеринг (при изплащане на дадени кредити на фирми) - 52 000 тона и освен това за преработка в страната - 70 000 тона нефт.

Както виждате, основното количество за миналата година е от Съветския съюз.

Стойността на нефта по международни цени (аз ще ви дам след това и конкретни данни за цените през миналата година) фактически е такава, че ако той се заплащаше във залуга (тези 7 милиона и 800 хиляди тона) с продукцията, която сме изнесли срещу този нефт, бихме могли да закупим само 4, 4 милиона тона нефт или допълнително би трябвало (ако се разплащаме в долари) през миналата година да платим още 1 милиард и 253 милиона щатски долара.

През тази година обаче взаимоотношенията са в период на преход към заплащания във валута и често се поставя въпроса по какви цени сега се плаща нефтът, който е договорен. Договорени са 5 милиона тона (както ви е известно). Съветската страна имаше определени затруднения за януари да достави повече от 180 хиляди тона (за януари средното би трябвало да бъде 400 хиляди тона). Днес бях уверен от съветския търговски представител, че почти е сигурно, че за февруари графикът ще бъде напълно спасен. Поне от всички страни на всички нива се правят усилия за това.

Цените на нефта за тази година са текущите международни цени на нефта "Брент" минус коректив, така че в зависимост от международната цена се определя и цената на всяка една доставка.

Например, за първия кораб, който пристигна в нашата страна, по тази формула цената беше 26 долара и 77 цента за варел, а на втория кораб, който пристигна, "Хан Аспарух" тя се получи 17,65 долара за варел, тъй като цените и на международния пазар паднаха. За миналата година средните цени на всички доставки на нефт бяха 91,6 рубли за тон франко съветско пристанище, което по тогавашния курс прави 146 долара за тон. Средната международна цена на аналогичен нефт за миналата година е 161,91 долара за тон. Нефтът от Иран, който сме внесли, сме внесли по формула, която води цена 125,7 щатски долара за тон. Нефтът от Ирак, който сме внесли за този период, се получава при цена 156,2 долара за тон. Трябва да се има предвид, че това е цената франко съответно пристанище. Най-благоприятно и в перспектива ще бъде цената на нефта от Съветския съюз, тъй като транспортните разходи са минимални. Досега за транспорт плащаме 3,5 рубли за тон от Съветския съюз. Новата цена се договаря и сега в момента между транспортните организации, но от Ирак плащаме 6,50 долара за тон, от Либия - 6,80 долара, от Червено море - 12,63 долара за тон, от Персийския залив - 15 долара за тон.

Вие разбирате, че и в перспектива би било целесъобразно да внасяме по възможност от най-близки до нас пристанища:

Бих искал да кажа, че мазутът, който е внесен от Съветския съюз миналата година, е 673 хиляди тона при цена 71 рубли за тон, което (те са различни видове мазут) между тях 534 хиляди тона е мазут Д4, който подлежи на допълнителна преработка в Бургас, по цена 73,30 рубли за тон или 118 щатски долара при международна цена 153 щатски долара за тон. Мазутът за тази година - 150 хиляди тона, още не е договорен. Но той ще дойде очевидно през второто полугодие на тази година и тогава цените се очаква да са доста ниски. Има достатъчно складови вместимости в страната, за да бъде той доставен и използван през зимните месеци на следващата година.

Перспективата за тази година за внос на нефт и нефтопродукти биха били благоприятни само ако страната разполага с валута за тези покупки. В анализите, които сме направили с Международния валутен фонд, за минималните потребности на страната биха били нужни 2,200 милиарда долара за внос на енергоресурси. Голямата част от това, петте милиона тона от Съветския съюз, се осъществява не срещу плащания в брой, както ви е известно, а срещу плащане чрез износ на български стоки.

Така че тази година възможностите за внос над 5-те милиона тона ще бъдат силно ограничени от нашия износ и валутните постъпления, които ще има страната. Режимът, който предвиждаме обаче дава огромна свобода на фирмите в разполагането с валутата, която те ще получават. Всичко ще зависи от цялата икономическа политика, включително и от равнището на лихвения процент, за да могат фирмите да бъдат заинтересувани да продават своите долари на тези, които имат нужда от долари, за да внасят нефт. Това, за което говоря, изисква време. Новият механизъм едва ли ще влезе автоматично от 1 февруари и реално е през месеца да разчитаме предимно на съветските доставки. Затова тези 400 хиляди тона, които се налявам, че ще бъдат осигурени, ще покрият минималните нужди на страната. Това се отнася и за мазута, който ще продължим да внасяме и от Турция за сметка на договорения кредит.

Други възможности за внос биха могли да се разкрият при осъществяване на стъпките по автоматизация или демонополизация, включително и приватизация на мрежата за продажба на бензин в страната. В тази насока правителството подготвя съответно постановление. Очевидно ще трябва да разчитаме на инициативата не само на държавата и на крупните държавни организации, но и на частни фирми в проблема за решаване на енергийния баланс при горивата за м. февруари.

Благодаря.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря, господин Папаризов.

Господин Премянов, доволен ли сте от изложението на министъра? Заповядайте.

КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ: Искам да направя реплика.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Реплика не се прави. Вие имате право да се изразите последен.

Имате думата.

КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ: Уважаеми колеги, аз исках добре да чуят всички народни представители какви са реалните факти. Аз мисля, че това ще даде малко по-голям реализъм и трезвост в мисленето и отношението, което из-

разяваме по тази тема и от тази трибуна. За това, че не е конюнктурна нашата връзка със страните, намиращи се в Европа, и по-точно със Съветския съюз и неговите съставни структури, защото той е федерация. За мен стана ясно и от популярни, и достъпни източници, че и сред нашия народ темата за русофобията и антисъветизма е непопулярна. Но за мен е още по-важно да знаем това, че за да можем да направим стопанската и икономическата реформа, на нас ни е жизнено необходимо да общуваме изгоднo с всички икономически партньори, а по въпроса за енергийните ресурси, и не само по тях, със Съветския съюз.

Благодаря за вниманието. И съм доволен от отговора. *(Викове на протестни от опозицията.)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря ви. Тук е министърът на транспорта господин Веселин Павлов. А тук ли е народният представител господин Иван Войнов? Заповядайте, вие имате питане към министъра на транспорта, моля развийте го кратко, за да ви отговори.

ИВАН ВОЙНОВ: Благодаря. Уважаеми господин председател, уважаеми колеги! Питането ми към министър Павлов е следното: на какво основание Държавна инспекция по корабоплаване отказва да дава и да издава нови моряшки паспорти, включително и срещу заплащане, на български моряци, които желаят да работят на кораб под чужд флаг, но нежелаещи да сключват договори с някои от външнотърговските организации като "Техноекспорт" или "Трансимпекс"? Законен ли е този отказ? И защо, ако е законен?

Искам да добавя, че питането ми беше депозирано още в началото на месец ноември, но бившият министър на транспорта не намери време да отговори не толкова на мен, колкото на стотиците заинтересувани български моряци.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря ви, господин Войнов. Господин Павлов, имате думата.

ВЕСЕЛИН ПАВЛОВ: Въпросът е основателен. Аз съм подписал отговор до Бюрото на Великото Народно събрание от 16 януари. Отговорът в това отношение е следният. Това питане е свързано с необходимостта за либерализиране на режима за издаване на моряшки паспорти на българските моряци, които желаят да работят на чуждестранни кораби чрез сключване на индивидуални договори или чрез български фирми, било частни, било с държавно участие.

Този проблем е възникнал при новите условия, които бяха създадени в страната и създадените възможности на нашите моряци да продават своя труд зад граница, като ползват привилегиите на националния моряшки паспорт.

Трябва да отбележа, че българските моряци плават на чужди кораби от дълги години, но досега това ставаше чрез определени от правителството външнотърговски организации. Примерно, като "Трансимпекс", "Техноекспорт", на които беше предоставено монополно право да продават моряшки труд зад граница.

Тази дейност се извършва въз основа на установен регламент с Указ 115 за моряшки паспорти и моряшки книжки от 1956 година, който след това е изменен и допълван четири пъти и правилника за неговото приложение.

В случаите за издаване на моряшки паспорти, предмет на питането на господин Войнов, са възникнали в последните месеци. Аз не мога да отговоря защо не е отговорил предишният министър на транспорта. Трябва да кажа, че отказът е неоснователен, т.е. имат основание да искат издаване на моряшки паспорт.

Въз основа на Указ 56 и с оглед оестъремняване на вътрешната нормативна уредба, която регулира правата на морските лица, в резултат и на питането, и на възраженията на моряците, Държавната инспекция по корабоплаване издаде на 10 януари разпореждане, което урежда издаването на моряшки паспорти и на български моряци, които плават на чужди кораби.

С това разпореждане проблемът, поставен в питането на господин Войнов, аз смятам на този етап за решен. Искам да споделя обаче, че като цяло нормативната уредба иска промяна. Ние имаме готовност да внесем промяна в това отношение, стига тя да бъде разглеждана и своевременно решена от компетентните лица. Благодаря ви.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря ви, господин Павлов. Има думата господин Войнов.

ИВАН ВОЙНОВ: Благодаря на господин Павлов за изчерпателния отговор и най-вече за бързата му намеса. На практика потребностите на моряците в това отношение са задоволени, благодаря и от тяхно име.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Тук ли е народният представител господин Петко Огойски. Заповядайте, имате думата. Вие имате питане също към министъра на транспорта. Трябва да го напомните накратко.

ПЕТКО ОГОЙСКИ: Да, много накратко.

Господин председателю, господин министър, касае се за следното. Известно е, че квотите от бензин, които се дават за граждани, за тези, които излизат да извършат таксиметрови услуги из града, са исторични по размер. Дадени са им не само като привилегия, но и поради нуждата да превозват граждани, тъй като съвсем недостатъчен се оказва общественият транспорт, както и държав-

ният таксиметров транспорт. Но вижда се, че те нямат никаква мярка, никакъв норматив за таксуване на граждани.

Мои избиратели са таксувани отгук до аерогарата за 30-40 лева, а от ЦУМ до гарата - 10-15 лева.

Има ли някакъв начин, има ли регламент как точно тези хора могат да бъдат обуздани във връзка с това безчинство върху гражданите? Тъй като този бензин им е дален просто по обществено усмотрение, за да ги превозват.

Това е моят въпрос и моля да се отговори.

Имам и едно малко допълнение. Мисля, че се отнася пак за това. Не зная сега ли трябва да го кажа. Става дума за следното. При моите приеми на граждани - избиратели, понеже летиме "Доброславци" е моят район, се явиха офицери, военни летци, 38-годишни, пенсионирани. Имат право да работят само в селското стопанство. (*Оживление в залата*) А те имат и военни, и специални звания. Ако може в случая, ако министърът има готовност, моля да отговори, да не правим питане отделно по този въпрос.

Какво да правят те?

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря ви, господин Огойски. Имате думата, господин Павлов.

Дежурните служители, раздавайте веднага законопроекта на всички народни представители.

ВЕСЕЛИН ПАВЛОВ: Във връзка с поставения въпрос. С член 1, ал. 1 на Постановление N 71 на Министерския съвет от миналата година - 1990, беше разпоредено цените на стоките и услугите, които не се определят от държавни органи, да се образуват и договарят в съответствие с търсенето и предлагането. В изпълнение на тази разпоредба със заповед на Министерството на транспорта от 7 ноември 1990 г. са отменени всички тарифи, цени и условия, по които Министерството на транспорта и Комитетът по цените са давали разпоредби от името на държавата, т.е. са определяли тези цени.

В списъка на отменените тарифи са и тарифата за превоз чрез пътнически таксиметрови автомобили, както и тарифа N 532, която се отнася за превоз на товари по автомобилен транспорт. Тя съдържа и цените, и условията за товарни таксиметрови превози.

В резултат на това всеки превозвач, който извършва таксиметрови превози, определя цените, по които извършва превозите на пътници и товари. Този ред се отнася за всички фирми било частни, било държавни, независимо по кой начин са формирани те съгласно законите.

От изложеното дотук е видно, че съгласно законодателната уредба в момента не съществуват определени ценоразписи за извършване на таксиметро-

ви превози, поради което в момента няма законно основание за осъществяване на контрол върху равнището на цените, по което се извършват тези превози.

ВЕНЦЕСЛАВ ДИМИТРОВ: Защо така? В САЩ на всяко такси отвън и отвътре я има цената.

ВЕСЕЛИН ПАВЛОВ: И втори въпрос. Що се отнася, ако ми разрешите да отговаря на допълнителния въпрос...

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Разбира се, стига да сте готов.

ВЕСЕЛИН ПАВЛОВ: Трябва да кажа следното. Българска гражданска авиация, която представляваше монополна организация до 31 декември 1990 г. от 1 януари със заповед на Министерството на транспорта, съгласно указа на стопанската дейност, е разделена на 16 фирми.

Искам да кажа, че по аналогия на въпроса за моряците, български екипажи могат да летят също и зад граница. Става дума в чужди фирми.

Досега българските авиационни екипажи се обучаваха както в Съветския съюз, на новите самолети в САЩ, така и във Военното училище в Долна Митрополия. Предвид на това, че в момента действително има излишък от добре подготвени специалисти на такива екипажи, в Министерството на транспорта смятаме за целесъобразно да преустановим обучението съвместно с Министерството на народната отбрана на екипажи за гражданската авиация във военното училище, с което ще се съкратят разходи на бюджета и ще има възможност да се ползват екипажите от гражданската авиация с излезли в пенсия екипажи от военната авиация след съответна преподготовка.

Този въпрос обаче за разрешение да летят след пенсиониране, т.е. да работят не само в селското стопанство, а и на друго място е от компетенция на Министерския съвет.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Огойски, доволен ли сте от отговора на министър Павлов?

ПЕТКО ОГОЙСКИ: От отговора на господин министъра съм доволен, тъй като той се вмести в съществуващите нормативни актове. Но мисля и това е като резултат от въпроса ми, че трябва да се направи нещо. Квотата на бензин им се дава в момент на голяма криза и не може те безконтролно да експлоатират гражданите върху такъв един материал, който толкова се търси. Сутринта не съм имал автобус за цели 2 часа, защото липсвало гориво.

И мисля, че е съвсем неуместно, моля да се помисли за това, че не може такава една стока, такива горива, да се дават, при което да бъдат освободени да го използват, както си искат. Това е квота, която...

По въпроса за тези летци бих помолвил да се помисли. Това са 38-годишни млади специалисти. И те не са малко в България, а казват, че БГА "Балкан" взимат дори от авиационните клубове и т.н. Имало нужда там, но нормативите не позволявали, моля, господин министърът да си помисли там по този въпрос.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Към министър Борис Спиров има въпрос от народния представител Стоян Михайлов. Тук ли е? Заповядайте да развие, напомням, твърде кратко, питането си.

СТОЯН МИХАЙЛОВ: Мои избиратели от полупланински и планински райони поставят въпроса, че в последните години дивите свине са се превърнали в една напаст, която унищожават селскостопанските култури. В отделни случаи хората отказват да обработват съответните земи поради тази опасност. Доколкото зная подобен проблем съществува в част от Родопите и в някои други райони на страната.

Във връзка с това поставих въпроса пред министър Спиров за позицията на министерството в това отношение, смятайки, че този въпрос може да се свърже и с един евентуален източник на месо, след съответни медицински проверки.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Министър Спиров, имате думата.

БОРИС СПИРОВ: Уважаеми госпожи и господа народни представители, уважаеми господин председателю! Действително проблемът с опазването на картофите, специално в планинските райони, е изключително голям и датира не от три, а повече от три години. За съжаление в момента Министерство на земеделието не включва в себе си горите и горската промишленост. И понеже на този въпрос трябва да се даде отговор преди две седмици, още отпреди две седмици Министерство на земеделието е сезирало Българския ловно-рибарски съюз.

Известна част от картофените насаждения в Смолянски окръг са заградени с телени ограждения. Това обаче не е решение и министерството смята, че в никакъв случай по този начин не може да се предотврати нашествието на дивите прасета.

Ето защо моят отговор е свързан с решението, което взе Министерство на земеделието, да бъде уведомен Българският ловно-рибарски съюз да се вземат съответните мерки, които естествено ще бъдат в разрез със съществуващите в момента резервати. Резерватите, в които тези животни са под закрила и не могат да бъдат предмет на масово избиване, се обособяват като фирми -

една тенденция, която лично аз смятам за погрешна. Така че решението на проблема е в ръцете все още на Ловно-рибарския съюз.

Министерство на земеделието е категорично, че броят на дивите свине трябва да се сведе до разумния размер, до разумния минимум даже, защото реколтата е много по-важна от интересите на ловните стопанства в момента. Това е мойт отговор.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Михайлов, имате ли коментар по този отговор?

СТОЯН МИХАЙЛОВ: Аз съм удовлетворен от отговора на министър Спиrow и благодаря. Обаче мисля, че трябва да има някаква институция, която да вземе мерки, имам предвид Ловно-рибарския съюз, така че да се предприемат практически мерки. И моля Бюрото на Народното събрание да предприеме необходимото.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Бюрото взима акт от тези ваши думи. Тук ли е народният представител господин Поюков? Заповядайте. Вашето питане към министър Борис Спиrow е последно за днес.

ШАРИК ПОЮКОВ: Уважаеми народни представители, моето питане се отнася по повод стачния комитет, който беше изграден от председателите на кооперативните земеделски стопанства, от една страна, и независимите синдикати по повод изкушната цена на тютюна в Гоцеделчевския район. В този район 4 хиляди тона стои неизкупен поради факта, че цената, която е определена, не отговаря на труда, който се влага за тютюна, а още повече, тъй като в момента чуждестранни фирми проявяват интерес. Уверението на "Булгартабак", който засега е монопол и продължава да бъде, ще бъде вероятно, ако ние не го разградим, оспорват това становище, но един килограм първокласен тютюн "Неврокопска басма", която произвеждаме, струва на държавата 4 долара и 30 цента. А чуждестранните фирми, които проявяват интерес, дават много по-голяма стойностна цена. Ние смятаме, че е време министерството да се намеси и да разреши на тези фирми да изкупят тютюна, тъй като държавата има много голяма нужда от валута, а само 4 милиона килограма тютюн ще струват около 400 милиона долара. Ние смятаме, че министерството може да вземе становище, ако не пречи, разбира се, на държавните поръчки.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Господин Спиrow, имате думата.

БОРИС СПИРОВ: Уважаеми господин председател, госпожи и господа народни представители! По повод питането на господин Поюков ви уведомяваме, че още от миналата година представители на Федерацията на независимите синдикати, упълномощени да представляват интересите на стачните коми-

тети на тютюнопроизводителите, стопанско обединение "Булгартабак" и Министерство на земеделието са разгледали тези техни искания. Тогава е постигнато едно съгласие и е подписано споразумение за увеличаване на изкупните цени и стимулите на тютюна, както следва: Увеличени са премиите на преките производители от 300 на 500 лева за тон; обединението осигурява собствени средства за изплащане на надбавки за работа при утежнени условия съответно от 100 и 150 лева за тон; общото увеличение на изкупните цени, включително всички изплащани стимули, е в размер на 50 на сто спрямо изкупните цени за 1989 година; трудовите кооперативни стопанства заплащат на преките тютюнопроизводители не по-малко от 65 на сто от получените допълнително приходи.

Взимайки предвид горното, вашето твърдение, че стачният комитет на председателите на кооперативните земеделски стопанства от Сатовча и Хаджидимовска община съвместно с независимите синдикати, от една страна, и ръководството на "Булгартабак" и Министерство на земеделието, от друга страна, не са постигнали съгласие за изкупните цени на тютюн "Неврокопска басма", още повече, че в преговорите са взели активно участие и представители на стачния комитет от с. Сатовча. Това е господин Лафчиев. Надяваме се, че тютюнопроизводителите от Сатовча и Хаджидимовска община ще изпълняват договорените си отношения към "Булгартабак" за 1990 година и че ще предадат съгласно сключеното споразумение 400-те хиляди тона манипулиран тютюн на изкувателните бази на това обединение.

Трябва да се има предвид, че по-голямата част от този тютюн ще бъде изнесен под формата на цигари по сключен договор със Съветския съюз, срещу което България ще получи така необходимия нефт. За това стана дума, още когато отговаряше господин Папаризов.

Що се отнася до необходимостта от монопола на СО "Булгартабак" при изкупуването на тютюна, смятаме, че за 1991 г. този въпрос ще се реши от правителството, защото по смисъла на Указ N 56 монополното право на "Булгартабак" не бива да съществува. Друг е въпросът за един контингент от тютюни, които нашата страна трябва да изкупува и трябва да продава на изкувателните външно - търговски организации с цел да се защити външотърговският ни обмен. Това обаче не изключва демонаполизирането на "Булгартабак" от системата за изкупуване на тютюни в България.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Благодаря ви, господин Спиров.

Господин Поюков, удовлетворява ли ви отговорът на министър Спиров?

ШАКИР ПОЮКОВ: Отговорът ме удовлетворява, обаче не удовлетворява кооператорите, които не желаят да дадат тютюна си на тази цена. Мен ме интересува каква ще бъде неговата съдба, след като тютюнът подлежи на развала. Той е манипулиран във влажно време и оттук натагък накъде ще вървим?

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВААН ГЛУШКОВ: Аз мисля, че господин Спиров отговори изчерпателно.

Реплика? Нямаме процедура по реплики. Да, добре. Имате думата, след като се чувствувате лично засегнат.

АЛЕКСАНДЪР ВЕЛИЧКОВ: Дами и господа, преди няколко минути с удивление чух моето име във връзка с питане, отправено към министъра на външноикономическите връзки. Казвам с удивление, тъй като моето питане беше направено през месец август, а сега сме февруари. То е свършено безмислено, просто е загубило своята актуалност. Аз искам да обърна внимание на организаторските способности на Бюрото на Велкото Народно събрание и евентуално на отзивчивостта на министър Папаризов, тъй като той е получил по-рано това питане. Надявам се, че този прецедент няма да се повтаря, за да не обезсмисляме парламентарната форма "питане на народни представители".

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Бюрото взима акт от вашето изказване.

Не, моля ви се, приключихме с въпроса, дадох думата на колегата, тъй като беше поименно засегнат.

Преминаваме към последна точка от днешния дневен ред.

Моля, процедура? По какъв въпрос?

(ОТ МЯСТО АТАНАС КЕХАЙОВ: Аз съм дал питане преди 15 дни.)

Но вашето питане не е включено в днешния дневен ред. Така че не можем да поставим този въпрос.

АТАНАС КЕХАЙОВ: Тези въпроси не търпят отлагане, господин Глушков. Каква е защитата на населението при евентуално бактериално нападение с чума? Достатъчно са няколко пълха да попаднат в България. И аз държа, ако не сега, поне следващия път да ми се отговори.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Добре, ще поставим този ваш въпрос, но в днешния дневен ред не фигурира.

(Реплика от място на Илич Цветков.)

Моля ви, господин Цветков, не съм ви дал думата. Това питане и този въпрос ще отнесете към съответната служба. Повече няма да спорим. В днешния дневен ред то не фигурира.

АТАНАС КЕХАЙОВ: Въпросът ми към вас: Защо не фигурира?

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Аз лично не мога да ви кажа, тъй като не отговарям по въпроса за питанията. Не мога да ви дам компетентен отговор. Ако обичате седнете си на мястото.

Преминаваме към последната точка от дневния ред и давам думата на министъра на финансите господин Иван Костов, който ще представи проектобюджета на Република България за 1991 г. Моля за внимание! Разглеждането му ще започне през следващата седмица.

ИВАН КОСТОВ: Уважаеми колеги, дами и господа народни представители! В момента Министерството на финансите прави усилие да приготви и размножи доклада по държавния бюджет на Република България, както и един кратък вариант на държавния бюджет на Република България. В момента те са в министерството, но не са комплектовани. Вие ще ги получите вероятно в края на това заседание. Ще ги имате в себе си. Освен това ние сме размножили в пет екземпляра Закона за държавния бюджет, тъй като не разполагаме с повече възможности на размножителната техника и ни липсва хартия. Освен това големият бюджет на органите на държавната власт, държавното управление, съдилищата и прокуратурата, ето този е донесен тук, в Народното събрание, и е на разположение на основните фракции в парламента. За съжаление Министерството на финансите също изпитва тези нужди от хартия и аз съм длъжен да дам обяснение, че просто не сме в състояние да го размножим в повече екземпляра. Взехме назаем хартия от Министерството на индустрията и технологиите, даже за да ви размножим тези неща, които сега трябва да дадем в 400 и повече екземпляра.

Тъй като вие ще разполагате с доклада по държавния бюджет, аз ще си позволя едно по-свободно първо представяне на законопроекта за държавния бюджет пред вас.

Държавният бюджет е разработен, като изхождаме от предпоставката, че икономиката на страната ще продължи своето свиване и през 1991 г. ние очакваме и предполагаме, че свиването на производството във физически измерения ще бъде в размерите на около 8, може би и 10 пункта и сме отчели тази идея в разработките. Надяваме се, че бюджетът на страната заедно с другите мерки, които правителството предлага, ще дадат ефект и в късната есен на тази година свиването ще бъде преустановено и икономиката ще се стабилизира и може би дори в последния месец да започне един процес на нарастване.

Вторият момент, върху който искам да привлека вашето внимание, е, че държавният бюджет няма да бъде инфлационен фактор независимо от размерите на своя дефицит. Ако приемете нашия законопроект, вие ще дадете път на една действително антиинфлационна икономическа политика на правител-

ството. Шото ние не предвиждаме дефицитът на държавния бюджет да бъде финансиран за сметка на увеличаване на паричната емисия чрез дългосрочни кредити от Българската народна банка. Смятаме, че е възможно с краткосрочни кредити и с някои форми на ценни книжа ние ще можем да се справим с финансирането на бюджетния дефицит. Едновременно с това съм длъжен още в самото начало да ви кажа, че ние сме изправени пред една много тежка ситуация, и то буквално в началото на реформата, и Народното събрание трябва да отчита този факт. Фактът е, че днес цените бяха освободени, а компенсациите бяха приети с постановление на Министерския съвет, но цялата тази операция не може да завърши без Народното събрание да приеме този бюджет, тъй като в първите месеци и особено през февруари се налага едно масирано финансиране на компенсациите и даже както ние обещаваме на пенсионерите - в периода между 20 - 25 февруари те да получат пощенски запис със своята компенсация.

Размерите на това допълнително увеличение на тежестите в бюджета е в рамките само за пенсионерите на 418 милиона лева. Или ние трябва през февруари само за пенсии да изплатим една двойно по-голяма сума, защото сега са около 396 милиона лева. Ние трябва да изплатим една двойно по-голяма сума. Това не може да стане без волята на Великото Народно събрание, без одобрението на бюджета.

Изходните постановки, при които беше разработен бюджетът, са тежко наследство. Разстроени са производствените връзки и са нарушени основни макроекономически баланси. По предварителните ни данни отчетът ще покаже, че дефицитът на платежния баланс ще възлезе на около 3,4 милиарда лева е приблизително два пъти повече от гласувания от Народното събрание дефицит от един милиард и седемстотин и два милиона лева. Това създава едно допълнително огромно напрежение за финансиране на заварения дефицит в бюджета. Едно наистина огромно усилие трябва да направим. И вис трябва да одобрите мерки, свързани и с уреждането на тези стари сметки, които Министерството на финансите е заварило и които трябва да бъдат покрити.

Бюджетът е разработен при предположението, че страната няма да изплаща външни кредити, лихви по заварените стари заеми, по-точно казано. Тоест изплащането на този голям дълг, който се коментира така често и тук от десет милиарда и осемстотин милиона лева, няма да тежи на държавния бюджет. Това предполага, че ние ще съумеем да постигнем споразумение с банките - кредитори и ще разсрочим своите плащания по тези лихви и тази годишна това нещо няма да тежи на бюджета.

Искам да ви кажа, че изобщо не е възможно да бъде направен бюджет без тази постановка, защото размерите на този дълг, който трябва да бъде покрит текущо, са такива, че страната не е в състояние да ги посреща. Ето защо още едно обстоятелство, което ме кара да се обърна към вас с молба да приемете бюджета, е това, че той, склочен по този начин, като неразчитащ на външни кредити, ще даде възможност на страната да постигне споразумението с банките кредитори и сам ще направи възможно своето реализиране на практика.

Искам да ви кажа от какви приоритети изхождаше Министерството на финансите, когато разработваше проектобюджета. Само на две министерства и социални дейности беше даден приоритет - това са здравеопазването и образованието. Всички останали бяха поставени на едно равнище и от всички останали бяха поискани сериозни съкращения. Във всички съкращения бяха поискани и в Министерството на образованието, и Министерството на здравеопазването, но все пак тези две министерства се ползуваха с приоритет.

Що се отнася до самите разходи като структура, ние определихме и следваме такива приоритети. На първо място, поставяме разходите за работна заплата, които бюджетът изплаща на около 700 000 души. На второ място, са разходите за храна. На трето място, са другите разходи и едва накрая са капиталните вложения.

Вътре в капиталните вложения, където ние се надяваме да извършим по-съществени икономии, приоритетите бяха разпределени по следния начин. Решихме, че трябва да довършим започнати обекти или обекти пред завършване на здравеопазването и на образованието - детски домове, болници и пр., а освен това да финансираме в по-ограничени размери разходи (капитални вложения) за благоустройство, комунални разходи, особено за водоснабдяване. Останалите капитални вложения бяха съкратени в значителна степен.

Един въпрос от обсъждането на Комисията по икономическата политика ми дава основание и пред вас да заявя, че има обекти на България в чужбина, за които също сме отделили определени средства, за да бъдат завършени.

Друг момент, на който искам да спра вашето внимание, е въпрос по който съм послъ задължение да поставя тук и да отговоря - това е как беше решен проблемът, който стоеше между Министерството на финансите, Министерството на народната отбрана и Министерството на вътрешните работи. В първоначалния проект на бюджета бяха предвидени сериозни съкращения в тези две министерства и аз искам да ви информирам, че с Министерството на народната отбрана ние постигнахме споразумение по размерите на тяхното финансиране от страна на бюджета. Това, което тук трябва да кажа, е, че относителният дял на разходите за Министерството на народната отбрана на страната мина-

лата година са били 6 на сто от разходите на държавния бюджет. Сега ние се съгласихме с тях тези разходи да бъдат на първо време фиксирани на равнището 4,95 на сто, при възможност да се увеличат до около 5,4 на сто по време на изпълнението на бюджета през годината. Или ние предвиждаме съкращаване на военните разходи и това Министерството на народната отбрана прие, в размер на 1 на сто, което никак не е малко.

Вторият открит проблем беше с Министерството на вътрешните работи, пред което също поех ангажимент, публично да поема пред вас отговорност за начина, по който ще бъде решен проблемът с бюджета на Министерството на вътрешните работи. Там предлаганата от нас икономия е значителна и наистина съществено ограничава разходите на бюджета на Министерството на вътрешните работи. От 1,8 относителният дял в разходите спада на 0,9 или почти два пъти. След разговорите, които приехме, и след уточненията, които и на вас ще кажа сега, но-патагък, ние се съгласихме, че Министерството на вътрешните работи ще приеме в този вид бюджета, но при положение, че Министерството на финансите се ангажира при допълнителната разработка на бюджета (аз ще ви кажа каква допълнителна разработка предстои) да отчете някои от нуждите за финансиране, които ще произтекат от решенията на Комисията за национална сигурност по структурата на Министерството на вътрешните работи. Ако Комисията по национална сигурност одобри съответно структура на Министерството на вътрешните работи и планира създаването там на модерни структури за поддържане на реда, Министерството на финансите има определени резерви в бюджета и част от тях ще изразходва, за да покрие появилите се отново нужди на Министерството на вътрешните работи. Този ангажимент обаче не бива да намалява в края на годината (и това сме уточнили с Министерството на вътрешните работи) 1,65 - 1,7 от относителния дял на разходите в бюджета на страната. Или тук предвиждаме съкращение окончателно, да постигнем съкращения, но не голямо с около 0,1 на сто. Разбира се, това ще стане по волята на народните представители в Комисията по национална сигурност, като се гледат всички възникващи проблеми.

Що се отнася до спешните нужди, които са свързани с финансиране на тези модерни нужди, които са свързани с финансиране на тези модерни структури в Министерството на вътрешните работи, ние веднага ще потърсим и намерим начин да ги направим възможни с финансиране от страна на бюджета.

Сега нещо във връзка с начина, по който трябва да бъдат възприемани документите, които ви предлагаме, и особено Закона за държавния бюджет.

В Закона за държавния бюджет има две структури. Едната структура на закона е разработката на бюджета по отделни министерства и ведомства. Тя,

включително и бюджетът на Народното събрание, е направена по следния принцип. Изхождано е при нейното разработване от старите цени и от старите размери на заплатите и старите величини на другите разходи. Това беше направено, за да можем да държим точна сметка за размерите на икономията, които могат да бъдат постигнати във всяко едно от тези министерства и ведомства. Това е причината. Затова настояваме тези техни бюджети да бъдат приети и гласувани по този начин. Освен, ако, разбира се, вие не решите друго. Същевременно обаче в другата структура, основната структура на държавния бюджет, приходите и разходите на бюджета са планирани съобразно с очакваното изменение на макроикономическите показатели. Как приходите са съобразени с очакваните инфлационни процеси в страната? С тях е съобразен и размерът на очаквания брутен вътрешен продукт, с тези промени и със споразумението, сключено с профсъюзите, е съобразено нарастването на разходите за работна заплата. Приложена е следната логика. Изхождано е от най-песимистични оценки за цените, тоест, че те ще се увеличат най-високо и че ние ще компенсираме това увеличение в рамките на 70 на сто - така както е в споразумението. Ето защо между този бюджет, между тази структура на бюджета, където са отчетени тези изменения в икономическите условия на страната и другата структура на бюджета, където са бюджетите на отделните министерства и ведомства, съществува известно несъответствие, което внимателният поглед може да установи. Това несъответствие ще даде възможност на Министерството на финансите да приложи една своя идея за принудителна икономия във всички органи на управление. Идеята се състои в това, че така, както сега се прие освобождаване на цените и както се приема да се извърши компенсация, тези бюджети за съответните министерства и ведомства ще бъдат преоценени съобразно с изменените условия и ще придобият едно текущо преоценяване. А ако настъпят допълнителни промени в цените и от тях произтекат други необходими промени в доходите, тоест в работните заплати на хората, които получават заплати от бюджета, и необходими промени в пенсията, тогава отново ще бъдат преоценени всички тези компоненти на бюджета.

За това нещо отново съществуват дължен съм да кажа това, съществуват възможности в бюджета по приходите и разходите. То обаче ще стане по решение на Министерския съвет след консултации с тристранната комисия и ще означава едно непрекъснато осъвременяване на тези размери. Но ние ще настояваме това осъвременяване или текущо верифициране на бюджетите да не става, преди да настъпят определени условия. И ако ние съумяваме да отстояваме политиката на икономия, тогава ние се надяваме да отпускате това фи-

нансиране в такива размери, че да принудим министерствата и ведомствата да извършат съответни икономии, особено съкращения на своя апарат.

Освен това пак във връзка с тези бюджети на министерствата и ведомствата искам да ви кажа, че вероятно до края на обсъждането на бюджета във Великото Народно събрание, в бюджетите на министерствата и ведомствата ще настъпят промените, които произтичат от работата на комисията, създадена в Министерския съвет по допълнителни съкращения на разходите на тези ведомства, преди всичко за тези ведомства. Ще бъдат осъвременени или ще бъдат уточнени отново величините на финансиране - бюджетното за министерствата съобразно със структурите на министерствата, които да бъдат одобрени от Великото Народно събрание и приети от Министерския съвет. Ние сме убедени, че един такъв подход ще даде възможност тук да бъдат намерени възможности за едни допълнителни икономии за бюджета на страната.

В стратегията за финансово оздравяване на нашата икономика има някои изключително болезнени решения. Едно от тези болезнени решения е механизъмът, който преди малко ви описах, но той не е единственото, което трябва да бъде одобрено от вас. Това съкращение на управленския персонал и преобразуване на съответни министерства и ведомства, ще бъде съпроводено и с други такива действия за облекчаване на бюджета. Аз съм длъжен да посоча най-важните от тях.

На първо място, това е приемането на решения, свързано със старите кредити, специално със старите кредити за жилищно строителство. Това решение се намира в трети раздел на закона за бюджета на страната. Решението предвижда да се установи нов лихвен процент или друг лихвен процент, равен на две трети от основния лихвен процент за кредитите на граждани за строеж и покупка на жилище. Както и за кредитите на млади и новобрачни семейства за текущи нужди. Ако това предложение не се приеме, банките трябва да плащат високите лихви по депозитите, за да може да удържат средствата на населението съобразно с измененията на основния лихвен процент и същевременно да не получават лихвите по погасяването на кредитите от страна на населението. Това означава едно значително съкращаване и опасно съкращаване на приходите специално на Спестовна каса и на някои други банки и ги изправя пред много трудни условия. Това, разбира се, съкращава и до голяма степен премахва приходите на средства от тези банки и от Спестовна каса в държавния бюджет. Принуждава фактически бюджета да извърши субсидиране на хората, които са закупили жилища и които са изтеглили тези заеми. И то субсидиране в големи мащаби.

Като предлагаме това решение, ние изхождаме от постановката, че е необходимо да бъдат балансирани всички интереси, защото самото решение е изключително болезнено. В условията на инфлация, в условията на тази компенсация, която беше приета, т.е. рязко мащабно увеличаване на доходите на всички граждани в страната ни, тези, които са взели кредити, винаги ще се окажат в положение на печеливши. Тези, които вече разполагат с жилище, ще разполагат с имущество, което многократно увеличава своята стойност. От друга страна, ако не се приеме това решение, то относителният дял на разходите за обслужване на старите задължения на населението ще падне рязко. Според нас ще падне приблизително два пъти. За средното българско семейство от 8,2 вероятно на около 4 - 4,1 на сто. От друга страна, тази част от населението ще получи едни огромни допълнителни преимущества в сравнение с други, които са в състояние на кредитори, внесли пари за строителство на жилища и тези пари не са никак малко. Населението има около 2,8 млрд. лева, внесени в жилищно-спестовни влогове. Всички тези хора, които не са получили възможност досега да си купят жилище и които се явяват кредитори и на които ние преценяваме условията за съхранение на депозитите им, за да не позволим на парите значително да се обезценят, всички те ще се окажат в групата на най-силно пострадалите от икономическата промяна. Искам да ви кажа какво е съотношението между първите и вторите. Първите са изтеглили заеми за покупка на жилища в размер на 4 млрд. лева, а вторите са внесли суми в размер на 2,8 млрд. лева.

В механизма, който предлагаме в бъдеще да стане защитен и да се разпределя тези трудности по обслужването на повишаващия се основен лихвен процент, ние предвиждаме, ако не ни се удаде възможност да задържим на тези 10 на сто, които в момента са 2/3 от основния лихвен процент, по предлаганите лихви за старите кредити, ние предлагаме решение, като пак повтарям, че това ще стане, ако се появи невъзможност този процент по старите кредити да бъде задържан. Ние смятаме, че възможност да се задържи засега съществува, ако се появи невъзможност, тогава предлагаме гражданите, които имат кредити за строеж и покупка на жилище с изключение на някои групи кредити, да покриват отново само 10 на сто от лихвите, а останалата част да бъде разделена на две, като 30 на сто от нея се поема от бюджета. Тоест 30 на сто допълнително, ако се появи такава лихва, която да надхвърля този процент, то тя да бъде поета от бюджета, а другата да бъде прибавена към старата главница на кредита.

Друг момент, който също е свързан с изпълнението на бюджета, са обстоятелствата и действията, които трябва да бъдат предприети, за да стане въз-

можно изпълнението на бюджета. Те са групирани в едно постановление на Министерския съвет, което ще съпровожда приемането на бюджета на страната.

В тези мерки се предвижда най-тежката пробойна, която и сега съществува в бюджета на страната, а тя е между приходите на бюджета за социално осигуряване и неговите разходи - тук различието е наистина изключително голямо в размер на 5 милиарда лева. Искам да ви обърна внимание, че това различие е в голяма степен продукт на огромните социални отстъпки - непоносимо недонустими социални отстъпки, които бяха направени през миналата година, особено през миналата година и в началото на тази година за пенсионерите, за повишаване на пенсия и т.н. Пет милиарда и над 5 милиарда дефицит на бюджета на общественото осигуряване се получава тогава, когато средствата, предвидени за отчисления в Държавно обществено осигуряване, се изменят от 30 на сто средно, отчислявани от фонд "Работна заплата" на 41 и малко повече процента. Малко повече от 41 процента. Тоест, бюджетът на общественото осигуряване при тези условия е разчитан и при тези условия се формира бюджетният дефицит вътре в този автономен бюджет.

Средствата, които са предвидени за обезщетение при безработица, са уредени отново в Закона за държавния бюджет и предполагат да се създаде фонд за професионална преквалификация и пренасочване, в който да бъдат отчислявани средства в размер на 3,75 на сто от фактически начислените средства за работна заплата. 3,75 на сто са средствата, които ние сме получили на базата на прогнозата, която имаме за очакваната средна безработица в страната и необходимите средства за заплащане на обезщетения на временно безработните и една сума, която е нужна, за да бъдат извършени действия по преквалификация, допълнително образование и пр. на останалите временно без работа.

Няколко думи за размерите на бюджетния дефицит, тъй като доколкото разбирам се създава противоречива представа за този бюджетен дефицит. Предвиждаме бюджетният дефицит да бъде 7 509 500 000 лева.

Няколко думи за размерите на този бюджетен дефицит. В сравнение с това, което се очертава като относителен бюджетен дефицит спрямо brutния вътрешен продукт на страната за 1990 година, този бюджетен дефицит като относителен дял е двойно по-малък. Това е дефицит, който се побира в рамките на четири и половина и пет процента и ние смятаме, че той е около 4,9 на сто около очаквания брутен вътрешен продукт и през следващата 1992 година очакваме да бъде търсено едно изравняване, тоест да се намери възможност да бъде направен бюджетът без дефицит на страната.

Как ще бъде финансиран бюджетният дефицит? Бюджетният дефицит има за основен ресурс на своето финансиране преди всичко тези средства, които иначе ние бихме платили като лихви по старите заеми. Тези средства са в размер, посочени са в закона на стр. 6, това са лихви по финансови и стокови кредити, по ползувани кредити от чужбина в размер на 7 478 000 000 лева или размерите на бюджетния дефицит, най-грубо казано, са напълно съпоставими, с това, което предвиждаме да не бъде изплащано по лихвите на кредитите, които страната е получила от чужбина. В този смисъл искам да кажа, че дефицитът на държавния бюджет няма да бъде и не е предвидено да бъде финансиран отвън. Тоест ние не разчитаме страната да получава средства или кредити, които да бъдат използвани, за да бъде покрит дефицитът на държавния бюджет.

Основателно е да ми се постави въпрос, къде ще отиват тогава чуждите кредити. След като няма да бъдат използвани за финансиране на бюджетните разходи. Тези средства ще бъдат предоставени на банката, особено на Българската народна банка, на Българската външнотърговска банка, за да се увеличат техните кредитни ресурси. А една част от тях ще бъдат предоставени направо като пряко кредитиране на отделни фирми, предприятия, за кредитиране или за инвестиране на чужди средства в наши обекти, за строителство в смесени фирми и т.н.

Подчертавам, бюджетът няма претенции да финансира своите разходи и дефицит за сметка на кредити от чужбина.

Каква ще бъде съдбата на вътрешния дълг?

Това, което ние заварваме като вътрешен дълг, наистина представлява една огромна тежест. Вътрешният дълг на страната само за тази година ще бъде увеличен значително. Ние очакваме увеличаването му да стигне цифрата 4 млрд. лв. Едновременно с това трябва да кажа, че една значителна сума от държавния резерв на страната е била използвана през 1990 г., за да се финансираят текущо неговите разходи. Така че правителството заварва един крупен вътрешен дълг на страната. По предварителни оценки той ще надмине 17 млрд. лв. Каква ще бъде съдбата на този дълг?

В бюджета са предвидени разходи за покриване на лихви по вътрешни държавни дългове в размер на 4 млрд. лв. и 100 млн. лв. Това е сума, която надвишава очакваните лихви, които трябва да плащаме в размер на около 14 на сто. Ако изпълним законопроекта за държавния бюджет, ние не предвиждаме да увеличим държавния дълг. Увеличаването на държавния дълг би могло да се получи само при положение, че основният лихвен процент на страната се повиши до такава степен, че направи бюджета неплатежоспособен в изплащането на тези лихви. Ако това стане, може да се получи възможност за неговото

увеличаване, тъй като ние ще поискаме от Българската народна банка и част от нашата лихва да бъде капитализирана към държавния дълг, ако се окажем неспособни да плащаме. Тогава можем да стигнем до увеличаване на вътрешния държавен дълг. В противен случай, ако изпълним бюджета, не предвиждаме други възможности за увеличаване на дълга.

Няколко думи за характера на самия бюджет. Държавният бюджет на страната при тези предпоставки, за които ви говорих, е конструиран така, че да съдържа в себе си определени резерви. Точният размер на резерва не можем да кажем със сигурност, но освен резерва, който е предвиден във финансирането на бюджетите на министерствата и ведомствата, разбира се, същото се отнася и за общините, разполагаме с неголеми възможности за маневриране при извънредни обстоятелства. Тоест бюджетът на страната е направен максимално устойчив, доколкото това може да бъде постигнато в бюджета на страната за 1991 г. В него са предвидени да бъдат посрещнати някои очаквани изменения в общата конюнктура на страната. Предвидени са такива възможности, но ние ще прибегнем до тях едва тогава, когато бъдем изправени пред невъзможност да действваме по други начини.

Няколко думи за бюджетните приходи. Бюджетните приходи са разработени, като се изхожда от сегашната структура на данъците, които сме заварили и която очакваме да се промени със Закона за данъците. Едновременно с това изтеглихме временно Закона за данъците от обсъждане в комисиите на Великото Народно събрание, защото, ако приемете законопроекта за бюджета, ние ще искаме с новата система от данъци да гарантираме същите приходи - такива, каквито бъдат прогласувани със закона. Ние ще искаме скалите да бъдат направени по такъв начин, че да гарантират приходната част на бюджета такава, каквато е приета в закона. Противното прави невъзможно изпълнението на Закона за държавния бюджет.

Освен това в приходите, които сме предвидили, ние предполагахме увеличение на митата, особено по вноса, и на редица такси. Предвиждаме изменение на наемите на жилищата и на редица други такси, които се плащат, за да бъдат извършени услуги от страна на органите на държавното управление. Основната промяна, която сме направили и искаме да извършим с постановление на Министерския съвет, свързана с изпълнение на този проект за приходната част на бюджета, е въвеждането на един почти повсеместен данък върху оборота. Някои от вноските, като например тази за фонд "Рационализация и техническо усъвършенстване", ще бъде валидна до 31 март 1991 г. и отпадна със закона за счетоводството.

Важен момент в приходната част на бюджета е обстоятелството, че искаме в Закона за бюджета да бъде приета клаузата, че предприятията не могат да приспадат от печалбата си за цялата 1991 г. Повече от 7,5 на сто от лихвата, която погасяват, независимо от това, което следва от Закона за счетоводството. Тук искаме да направим едно изключение, защото, ако не го направим за 1991 г., базата, която облага данъка върху печалбата ще се намали значително и ще направи невъзможно да бъдат осъществени приходите, особено при много високи лихвени проценти по текущи кредити. Това наистина ще остави бюджета почти без каквито и да било приходи по линията на данъка върху печалбата. Основанието ни да предложим това изключение, освен нуждата да се справим с бюджетните приходи, е обстоятелството, че нормалната лихва, която е редно да бъде плащана не надвишава 8-8,5 на сто. Ако приемем, че 7,5 на сто се отчислят предварително, на практика създаваме нормални условия на текущо взаимоотношение с бюджета.

Предвиждаме и ще разработим такава система, която би дала възможност на предприятията да сключат отново своите договори за кредитиране и евентуално да имат възможност да капитализират при особено високи основни лихвени проценти част от дължимия кредит към банките, то обаче не бива да става в ущърб на бюджета и ние сме потърсили защита.

Що се отнася до приходите по митата, искам да ви кажа, че от митническо облагане предвиждаме 15 на сто среден данък на митата по вноса и това е отчетено в приходната част на държавния бюджет.

В бюджета са предвидени средства, за да бъдат реализирани някои минимални програми за социална защита. Много от досега действащите общи програми за социална защита не могат повече да бъдат реализирани от бюджета. Затова ние поемаме ангажимент в Закона за бюджета с министъра на труда и социалните грижи да разработим и приложим на практика една система за социална закрила на действително социално слабите. Имаме договореност с профсъюзите с тяхна помощ да уточним критериите, които ще определят действително бедните хора от нашето население и за тях ще отделим субсидии за специална социална закрила. Но една значителна част от повсеместните социални програми повече не могат да бъдат реализирани и със закона ние предлагаме те да бъдат снети.

В бюджета са предвидени известни средства за допълнителна защита на бедните при погасяване на високите лихвени проценти, което отново ще стане по специална програма, и аз просто декларирам, че то е съобразено.

И накрая няколко заключителни думи за структурата на бюджета.

Бюджетът има по-особена структура в сравнение с бюджетите, приемани преди. Особеността се състои в това, че в своя край той съдържа една част, която предвижда нормативна промяна. Тук е и тази нормативна промяна, която е свързана например с изменение на старите задължения по банковите кредити. Тук са и други промени, които са необходими да бъдат направени в съответни закони или нормативни актове, което Министерският съвет не може да направи сам, а е необходимо да бъдат санкционирани от Великото Народно събрание.

Ето защо ние се наляваме на едно сериозно и задълбочено обсъждане на този трети раздел на бюджета в Законодателната комисия, в Комисията по икономическата политика и в Бюджетната комисия, които трябва да дадат своето становище по тази особена, бих казал, част от Закона за държавния бюджет на Република България за 1991 г.

Накрая се обръщам към вас с молбата, с която винаги министърът на финансите съпровожда своето предложение за закон за бюджет. Предлагайки този бюджет на вашето внимание, аз умолявам народните представители да го приемат така, както го предлагам и да придобие силата на закон.

Благодаря за вниманието. *(Ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Благодаря, господин Костов. Преди да закрия днешното заседание, искам да напомня, че този проект за бюджет ще бъде обсъден в понеделник и вторник в съответните комисии. Аз ще прочета тук съобщения за комисии. За съжаление все още не е раздаден този съкратен вариант, за който ставаше дума. Ние ще преценим дали ще има възможност още във вторник на пленарното заседание да започне да се обсъжда бюджетът, след като е обсъден в съответните специализирани комисии.

Във вторник заседанието ще се проведе от 15,00 часа.

Закривам днешното заседание. *(Звъни.)*

(Закрито в 13 ч. и 25 мин.)

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

Николай Тодоров

ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

Гиньо Ганев

ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

Иван Глушков